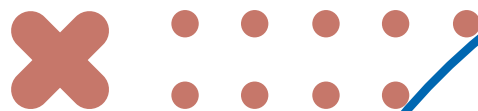

ERZSÉBET
IFJÚSÁGI ALAP

KÖZÉP- MAGYARORSZÁGI REGIONÁLIS IFJÚSÁGI HELYZETKÉP

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A TANULMÁNY SZERZŐI:

Gondi-Bokányi Zita

Makay Mónika

Márton-Veres Judit Inez

Szabó Ákos

Szász Henriett Éva

**A TANULMÁNY A MAGYAR IFJÚSÁG KUTATÁS 2020 ADATAIT FELHASZNÁLVA,
AZ EFOP-1.2.3 -VEKOP-15-2015-00001 PROJEKT FINANSZÍROZÁSÁBAN
JELENT MEG.**

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
A régió és az ifjúság	2
Demográfiai folyamatok.....	2
Ifjúság száma, helyzete.....	4
A régióban élő ifjúság az adatok tükrében.....	7
Család, gyermekvállalás.....	7
Oktatás	9
Munkavállalás, jövőtervezés	12
A fiatalok életmódja	16
Digitális kultúra.....	21
Az ifjúság legégetőbb problémái.....	25
Ifjúsági intézmények, részvétel	27
Települési ifjúsági stratégia létrehozását támogató program.....	30
Felhasznált irodalom:	32

Bevezetés

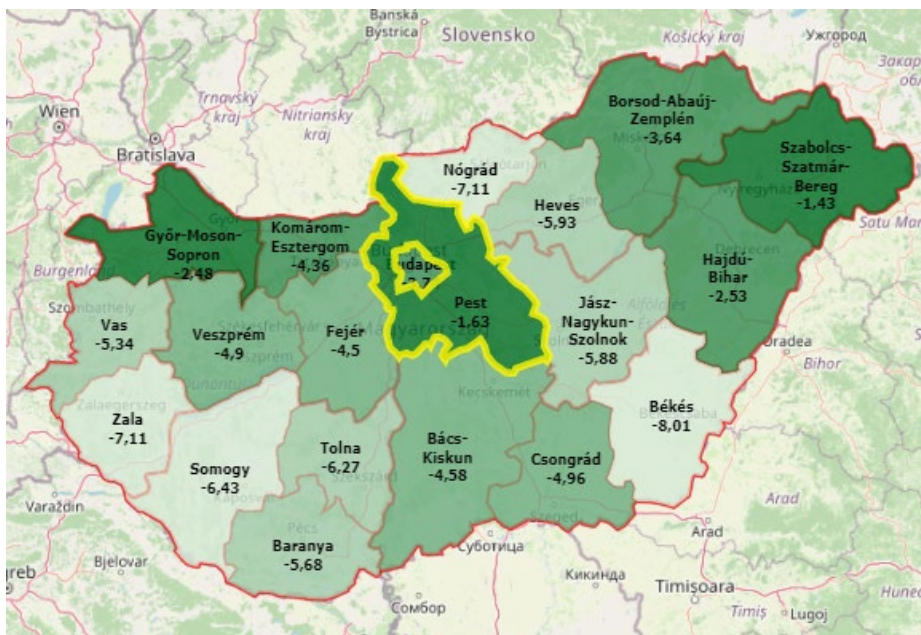
A régió és az ifjúság

A közép-magyarországi régió az ország legkisebb alapterületű (6 917 km²), és egyben legnagyobb lakosságszámmal bíró régiója, 2021-ben 3 031 887-en laktak itt, a régió népsűrűsége 438 fő/km². Budapesten 1 706 851, Pest megyében pedig 1 325 036 ember élt 2021-ben.

Demográfiai folyamatok

A közép-magyarországi régióban a lakosság az utóbbi évtizedben folyamatosan növekszik. Az élve születések száma 2010 óta jelentős kilengésekkel ugyan, de csökkenést mutat. A születések száma 2019-ben volt a legalacsonyabb (27 283) 2010-ben a legmagasabb (28 847). Pozitívum azonban, hogy a születések száma 2020-ban (27 898) és 2021-ben (28 316) valamelyest növekedett. Az élve születések száma Budapesten ingadozásokkal, de az utóbbi évtizedben csökkent, míg Pest megyében emelkedett. Az ország többi régiójához hasonlóan Közép-Magyarországon is természetes fogyás tapasztalható, a fogyás mértéke azonban folyamatosan alacsonyabb volt az országos átlagnál. 2019-ben -2,82 ezrelék, miközben az országos átlag -4,1 volt.

1. ábra: Természetes fogyás (ezrelék) 2019
(Forrás: TEIR)

A természetes fogysá mértéke Budapesten (-3,74) is kisebb az országos átlagnál, Pest megye azonban az ország második legkisebb természetes fogysával rendelkező megyéje.

A régió demográfiai képét árnyalja, hogy a kisebb természetes fogysához pozitív vándorlási egyenleg is társul (2019-ben 3,41). Így a közép-magyarországi régió egészében az országon belüli vándorlási egyik legnagyobb nyertesének mondható. Budapest vándorlási egyenlege 2015-ig volt pozitív, azóta az elköltözők száma meghaladja az odaköltözöket. Pest megye vándorlási egyenlege az utóbbi évtizedben folyamatosan pozitív volt, a vándorlási nyereség mértéke 2015 óta érdemben növekedett. 2019-ben Pest megye vándorlási egyenlege 12,4 volt, így a legnagyobb vándorlási nyereséget könyvelhette el az egész országban.

Mindezen folyamatok együttes hatása, hogy az elmúlt bő évtizedben a közép-magyarországi régió érdemben növelte az országban betöltött népesedési súlyát. 2010-ben a régióban lakó 2 971 246 fő az ország akkori össznépességének a 29,75 százalékát tette ki, 2021-ben pedig az itt lakó 3 031 887 fő a

31,29 százalékát.

A demográfiai képet árnyalja, hogy a közép-magyarországi régióban élő népesség ma már kevésbé elöregedett az országos átlagnál. 2010 óta lassabb az elöregedés mértéke. 2015-ben az elöregedés szintje az országos átlag alá csökkent, azóta a régióban az elöregedés kis mértékben, de folyamatosan csökken. Ez a pozitív tendencia az ország régiói közül egyedül Közép-Magyarországon figyelhető meg. Ennek a folyamatnak eredményeként a KSH által számolt öregedési mutató¹, ebben a régióban 2019-ben már érdemben alacsonyabb (171,55) volt, mint az országos átlag (180,14).

1. táblázat: 0-14 évesek száma és lakónépességen belüli aránya 2014-ben² és 2021-ben
(Forrás: KSH)

0-14 évesek száma 2014-ben és 2021-ben			
	2014	2021	Változás mértéke
Közép-Magyarország	438 004	447 959	9 955
Budapest	234 608	223 270	-11 338
Pest megye	203 396	224 689	21 293
Közép-Dunántúl	151 318	152 752	1 434
Nyugat-Dunántúl	134 606	139 596	4 990
Dél-Dunántúl	125 335	117 932	-7 403
Észak-Magyarország	175 433	167 640	-7 793
Észak-Alföld	227 878	217 804	-10 074
Dél-Alföld	174 612	166 485	-8 127
Összesen	1 427 186	1 410 168	-17 018
0-14 évesek lakónépességen belüli aránya 2014-ben és 2021-ben			
	2014	2021	Változás mértéke
Közép-Magyarország	14,68%	14,77%	0,09%
Budapest	13,33%	13,08%	-0,25%
Pest megye	16,48%	16,96%	0,48%
Közép-Dunántúl	14,23%	14,46%	0,23%
Nyugat-Dunántúl	13,68%	14,00%	0,32%
Dél-Dunántúl	13,68%	14,00%	0,32%
Észak-Magyarország	15,06%	15,21%	0,15%
Észak-Alföld	15,40%	15,30%	-0,1%
Dél-Alföld	13,74%	13,72%	-0,02%
Összesen	14,48%	14,55%	0,07%

Az országos adatokon 2016 óta figyelhető meg, hogy az öregedési mutató valamelyest laposodik, azaz nem romlik évről évre olyan mértékben, mint korábban. 2021-ben pedig már azt tapasztalhattuk, hogy a 14 évesek száma ugyan továbbra is évről évre csökken, népességen belüli arányuk azonban 14,5 százalék fölött stabilizálódni látszik.

2014-ben az 1 427 186 gyermekkorú az ország akkori lakosságának 14,48%-át tette ki, míg 2021-ben az 1 410 168 fő már a 14,55 százalékát, tehát a 14 év alattiak száma arányaiban lassabban csökken, mint az ország teljes népességszáma.

A 14 éven aluliak számának és arányának alakulása regionálisan nagyon eltérő képet mutat. Közép-Magyarországon és Nyugat-Dunántúlon a gyermekkorúak száma és aránya is növekedett a 2014 óta eltelt időszakban. Dél-Dunántúlon és az Alföldön a 14 év alattiak száma és aránya is csökkent, Észak-Magyarországon pedig számuk csökkent, de arányuk nőtt. A közép-magyarországi régióban a gyermekkorúak száma 9955 fővel nőtt, arányuk 0,09 százalékkal. A növekedés azonban területileg eltérő képet mutat. Budapest gyermekkorú népessége 11338 fővel csökkent, mely csökkenést fordítja meg Pest megye 21293 fős növekedése.

¹ Az állandó népességből a 100 0-14 évesre jutó 60-x évesek számát mutatja

² A KSH 2014 óta gyűjti külön a lakónépességen belül a 0-14 évesek számát.

Ifjúság száma, helyzete

Az utóbbi bő évtizedben a 15-29 évesek száma és aránya is csökkent. Míg 2010-ben 1897269 15-29 éves élt az országban, akik az ország akkori népességének 18,75 százalékát tették ki, addig 2021-ben már csak 1582338 fő, akik az ország népességének már csak 16,08 százalékát adták.

2. táblázat: 15-29 évesek száma és állandó népességen belüli aránya 2010-ben és 2021-ben
(Forrás: KSH)

15-29 év közöttiek száma 2010-ben és 2021-ben			
	2010	2021	Változás mértéke
Közép-Magyarország	508 143	451 570	-56 573
Budapest	281 612	232 635	-48 977
Pest megye	226 531	218 935	-7 596
Közép-Dunántúl	214 696	170 389	-44 307
Nyugat-Dunántúl	183 952	150 883	-33 069
Dél-Dunántúl	181 250	145 443	-35 807
Észak-Magyarország	243 074	198 682	-44 392
Észak-Alföld	313 504	261 771	-51 733
Dél -lföld	252 638	203 469	-49 169
Összesen	1 897 269	1 582 338	-314 931
15-29 éves közöttiek állandó népességen belüli aránya 2010-ben és 2021-ben			
	2010	2021	Változás mértéke
Közép-Magyarország	17,33%	15,11%	-2,22%
Budapest	16,62%	14,15%	-2,47%
Pest megye	18,31%	16,29%	-2,02%
Közép-Dunántúl	19,32%	15,80%	-3,52%
Nyugat-Dunántúl	18,42%	15,24%	-3,18%
Dél-Dunántúl	18,74%	16,03%	-2,71%
Észak-Magyarország	19,60%	17,33%	-2,27%
Észak-Alföld	20,45%	17,77%	-2,68%
Dél-Alföld	18,91%	16,18%	-2,73%
Összesen	18,75%	16,08%	-2,67%

Közép-Magyarországon 2010-ben 508 143 15-29 év közötti fiatal élt, amely a régió akkori népességének 17,33 százalékát jelentette. 2021-ben 451 570 ebbe a korcsoportba tartozó fiatal élt a régióban, akiknek a népességen belüli aránya ekkor már csak 15,11 százalék volt. Az ifjúsági korosztály fogyása a fenti időszakban Pest megyében kisebb volt, mint Budapesten, de Budapesten is alatta maradt az országos átlagnak.

A nyilvántartott álláskeresők száma 2010 és 2021 között 60 százalékkal csökkent országosan. A csökkenés mértéke a pályakezdő álláskeresők, és a fiatal álláskeresők körében nagyobb, mindkét esetben 69 százalékos volt. A nyilvántartott álláskeresők számának csökkenése ebben az időszakban Közép-Magyarországon árnyalatnyival kisebb az országosnál. A nyilvántartott álláskeresők száma 58 százalékkal, a pályakezdő és a fiatal álláskeresők számának csökkenése arányaiban valamivel meghaladta az országos csökkenés mértékét. A pályakezdő álláskeresők száma 74, a fiatal álláskeresők száma pedig 72 százalékkal csökkent.

3. táblázat: Ifjúsági munkanélküliség mutatói 2010

(Forrás: KSH)

Ifjúsági munkanélküliség mutatói 2010					
Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők aránya	30 év alatti nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	30 év alatti nyilvántartott álláskeresők aránya
Országosan	591 278	53 203	9%	172 581	29,19%
Közép-Magyarország	86 417	4 608	5,33%	20 176	23,35%
Budapest	45 603	2 359	5,17%	10 049	22,04%
Pest megye	40 814	2 249	5,51%	10 127	24,81%
Közép-Dunántúl	57 265	4 318	7,54%	15 702	27,42%
Nyugat-Dunántúl	41 397	2 974	7,18%	10 990	26,55%
Dél-Dunántúli régió	70 856	6 560	9,26%	21 163	29,87%
Észak-Magyarország	110 109	11 227	10,20%	34 064	30,94%
Észak-Alföld	138 394	14 993	10,83%	44 715	32,31%
Dél-Alföld	86 840	8 523	9,81%	25 771	29,68%

4. táblázat: Ifjúsági munkanélküliség mutatói 2021
(Forrás: KSH)

Ifjúsági munkanélküliség mutatói 2021					
Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők aránya	30 év alatti nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	30 év alatti nyilvántartott álláskeresők aránya
Országosan	238 712	16 600	6,95%	52 682	22,07%
Közép-Magyarország	36 208	1 214	3,35%	5 601	15,47%
Budapest	17 865	482	2,70%	2 500	13,99%
Pest megye	18 343	732	3,99%	3 101	16,91%
Közép-Dunántúl	18 859	846	4,49%	3 474	18,42%
Nyugat-Dunántúl	14 030	617	4,40%	2 686	19,14%
Dél-Dunántúli régió	30 674	2 454	8,0%	7 377	24,05%
Észak-Magyarország	55 682	4 642	8,34%	13 943	25,04%
Nógrád	10 069	866	8,60%	2 312	22,96%
Észak-Alföld	55 283	4 961	8,97%	13 563	24,53%
Dél-Alföld	27 976	1 866	6,67%	6 038	21,58%

A közép-magyarországi régióban a nyilvántartott álláskeresők aránya az elmúlt évtizedben az országos átlaghoz hasonlóan folyamatosan csökkenő tendenciát mutatott, és folyamatosan alatta maradt az országos átlagnak. A KSH 2010. évi adatai alapján 100 fő munkaképes korú (15-64 éves) állandó lakosra 4,27 fő nyilvántartott álláskereső jutott, míg az országos átlag ugyanebben az évben 8,43 volt. 2019-

ben pedig az országos átlag 3,58-nél is érdemben alacsonyabb, 1,63 volt Közép-Magyarországon, mely Budapesten volt alacsonyabb (1,28), Pest megyében magasabb (2,05).

A közép-magyarországi régióban a pályakezdő álláskeresők aránya 3,35 százalék, tehát érdemben alacsonyabb az országos átlagnál (6,95 százalék). Hasonlóan a 30 évesnél fiatalabb nyilvántartott álláskeresők az összes nyilvántartott álláskereső 15,57 százalékát teszik ki, mely érték szintén alacsonyabb az országos átlagnál (22,07 százalék).

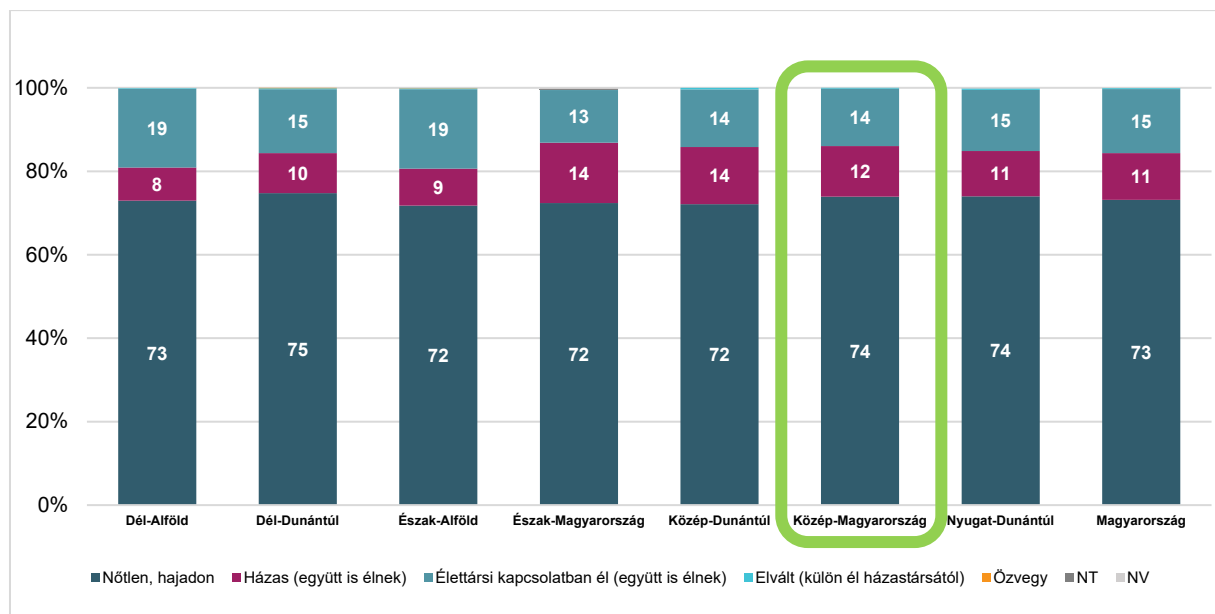
A régióban élő ifjúság az adatok tükrében

Jelen fejezetben a 2020-as nagymintás ifjúságkutatás egyes, releváns eredményeit vesszük górcső alá az érintett régióra vonatkoztatva, a következő témákban: család, oktatás, munkavállalás, jövőtervezés, életmód, digitális kultúra és az ifjúság legégetőbb problémái.

Család, gyermekvállalás

A felmérésben résztvevő fiatalok 74 százaléka nőtlen/hajadon, míg 12 százaléka házas, 14 százaléka pedig élettársi kapcsolatban él. Az ország egyes régiói között a családi állapot mentén nincs jelentős eltérés. A nők körében jelentősebb a házas válaszadók aránya, míg a férfiak között nagyobb a nőtlenek aránya, mint a nők körében a hajadonoké. A Budapesten élők körében a legalacsonyabb (71 százalékos) a nőtlen/hajadon válaszadók aránya. A 2016-os kutatás eredményeitől nem térnek el jelentős mértékben a 2020-as kutatás eredményei.

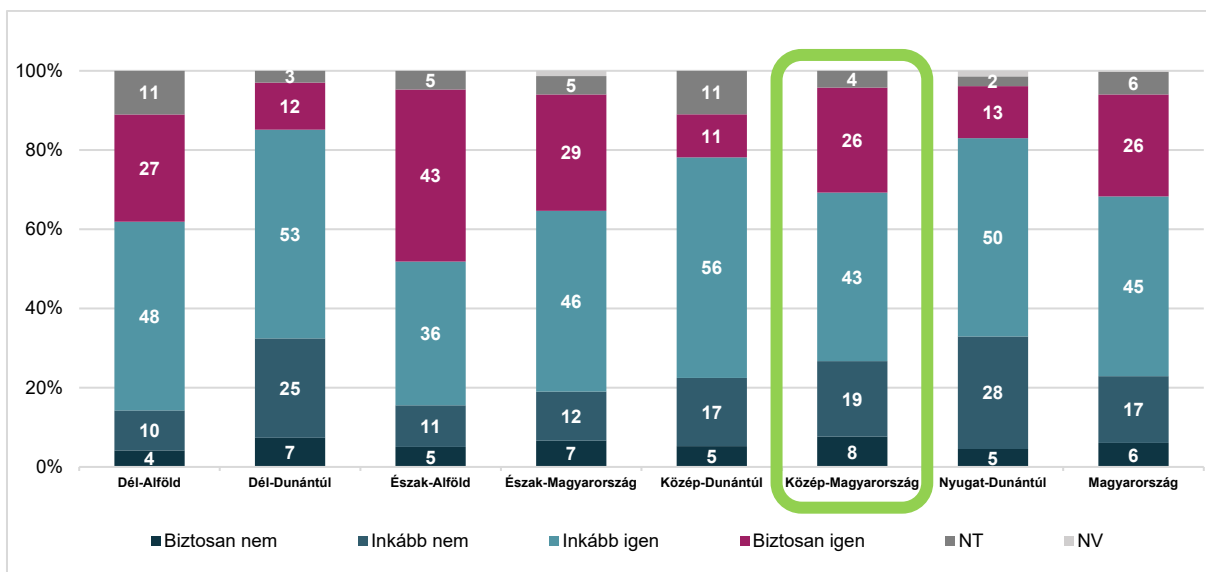
2. ábra: Családi állapot (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Mi az Ön jelenlegi családi állapota?)

A nem házas közép-magyarországi fiatalok 26 százaléka biztosan, 43 százaléka inkább szeretne házasságban élni, amivel szemben 19 százalék inkább nem élne házasságban, míg 8 százalék biztos benne, hogy nem szeretne házasságot kötni a jövőben sem. A házasodási kedv a régióban átlagosnak mondható. A szociodemográfiai jellemzők közül kizárólag az iskolai végzettséggel való összevetés hozott szignifikáns eredményt, mely szerint a diplomások körében vannak legnagyobb arányban (39 százalékban) azok, akik biztosan szeretnének házasodni. A 2016-os eredményekhez képest 2020-ra nem változott jelentős mértékben a házasodási kedv.

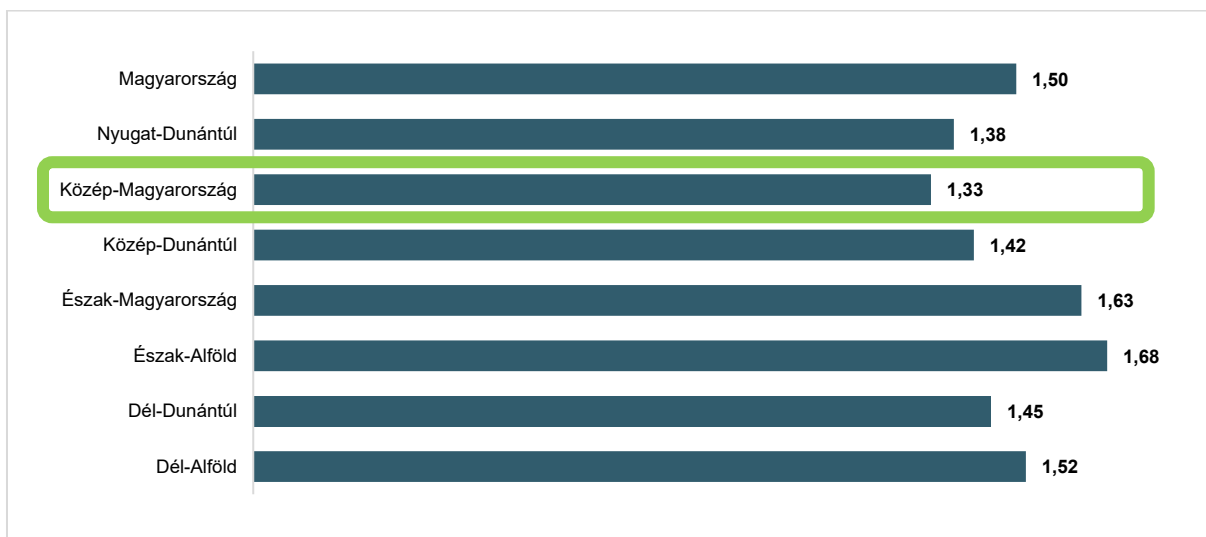
3. ábra: Házassodási szándék (N=1779, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=516), százalék

(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Ha Ön jelenleg nem házas, szeretne-e házasságban élni? (Akár a közeli, akár a távoli jövőben.))

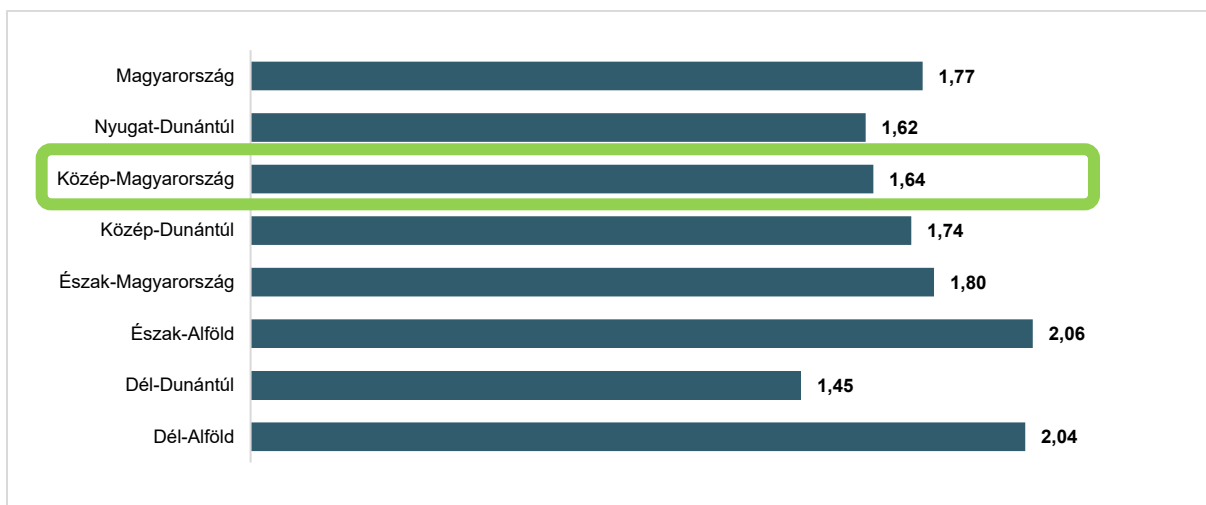
A Közép-Magyarországon élők 10 százalékának született már gyermeke, körükben az átlagos gyermekszám 1,33, ami azt jelenti, hogy országos szinten ebben a régióban született a legkevesebb gyermek. A Budapesten élőknek és a nőknek átlagosan több gyermeke született a vizsgálat pillanatáig, mint a többi szociodemográfiai csoportnak. A 2016-os eredményekhez képest lényegében nem változott az átlagos gyermekszám, ami akkor 1,31 volt.

4. ábra: Született gyermekek száma (N=1056, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=245, akiknek már született gyermeke) átlag
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Hány vér szerinti gyermeke született Önnek összesen?)

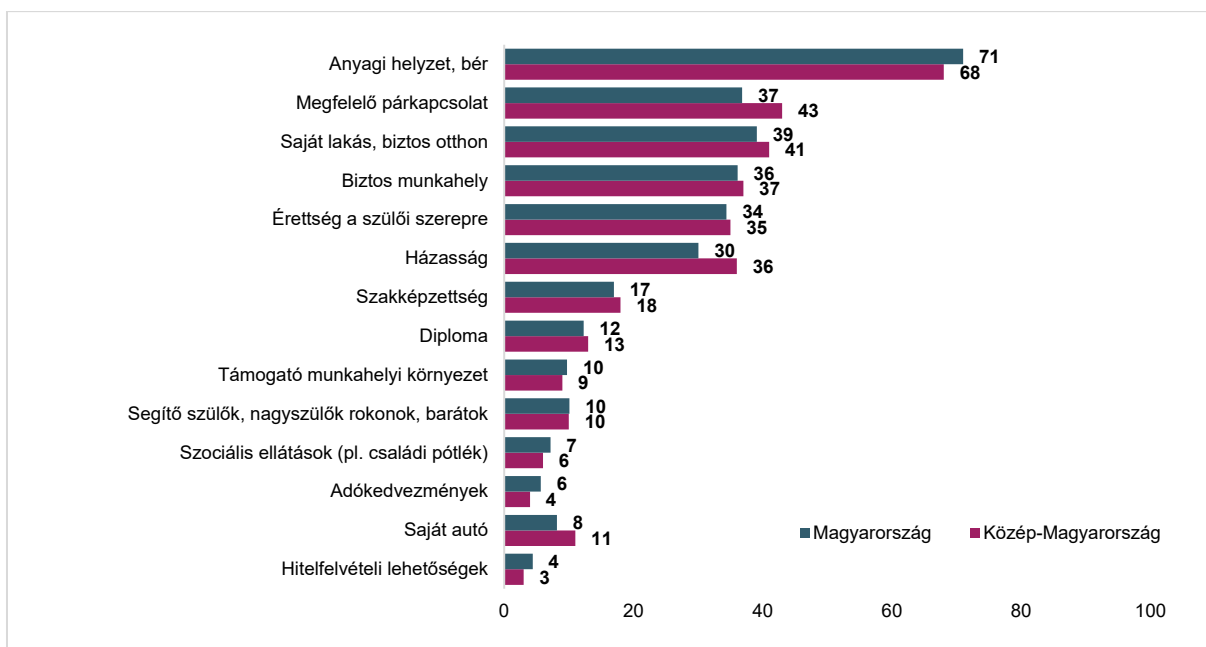
A válaszadók fiatal korát figyelembe véve érdemes a kívánt gyermekszámot is megvizsgálni. A Közép-Magyarországon élők átlagosan 1,64 gyermeket szeretnének vállalni. A nők 1,73 gyermeket szeretnének, míg a férfiak 1,54-et. A különböző iskolai végzettséggel rendelkezők közül a diplomások vállalnák a legtöbb gyermeket, összesen 1,81-et, továbbá elmondható, hogy minél alacsonyabb az iskolai végzettség, annál kisebb a vállalni kívánt gyermekek átlagos száma.

5. ábra: Vágyott gyermekek száma (N=6741, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2003), átlag
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Összesen hány gyermeket szeretne? (Ha van már gyermeke, vagy épp gyermeket vár: hány gyermeket szeretne összesen a meglévőkkel és az esetleg jelenleg várt gyermekkel együtt))

A fejezet utolsó kérdésének a gyermekvállalást befolyásoló tényezőket vontuk be az elemzésbe. A fiatalok az egész országban és a közép-magyarországi régióban is az anyagi helyzetet említették meg legnagyobb arányban. Második helyre a megfelelő párkapcsolat került, amit 43 százalék említett meg, míg harmadik helyen a saját lakás, biztos otthon szerepel, ami a kérdezettek 41 százalékának befolyásolja a gyermekvállalását. A válaszadók több mint harmada jelölte be a biztos munkahelyet, a szülőszerepre való érettséget és a házasságot is, utóbbi tényezőnek nagyobb jelentősége van a régióban, mint az országban átlagosan.

6. ábra: Gyermekvállalást befolyásoló tényezők (N=7924, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG} =2410), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Mitől függ az, hogy vállal-e (még) gyermeket a jövőben?)

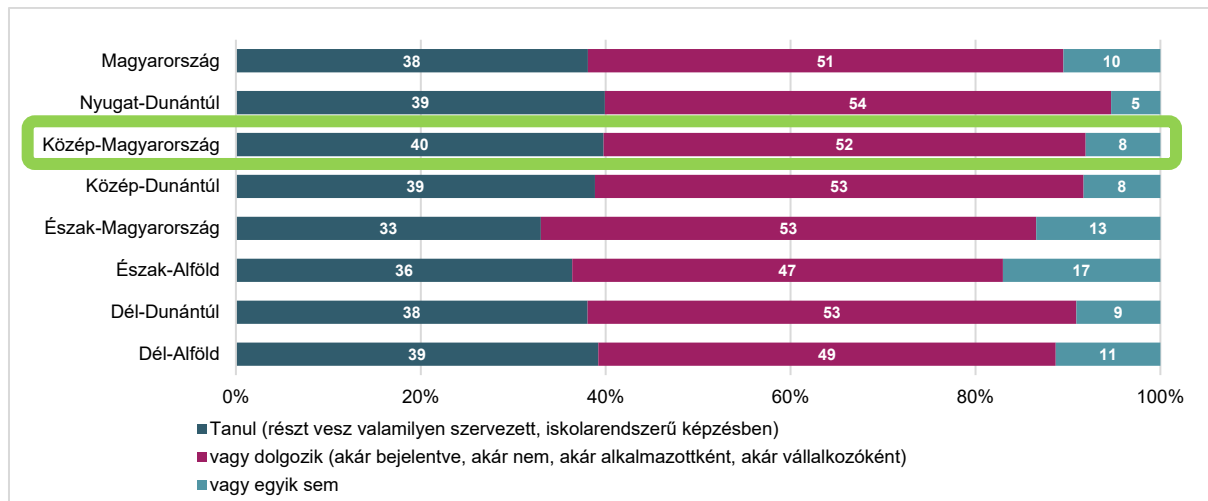

Oktatás

Jelen fejezetben a 15-29 éves fiatalok végzettségét és főtevékenységét tárgyaljuk, elemzésünkbe a Magyar Fiatalok ifjúságkutatás téma szempontjából releváns kérdéseit vontuk be. A közép-magyarországi

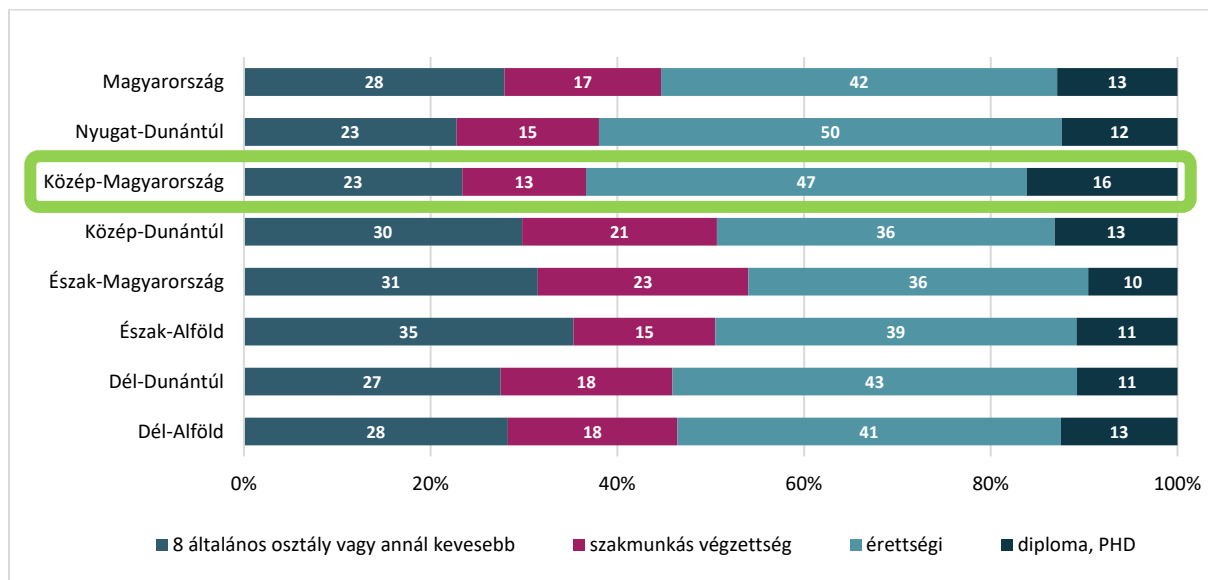
fiatalok 40 százaléká elsősorban tanul, 52 százaléká pedig elsősorban dolgozik. A többi régióhoz viszonyítva itt a legalacsonyabb azok aránya, akik főtevékenységként tanulmányokat folytatnak. A Budapesten élők körében vannak legnagyobb arányban azok, akik főként tanulnak.

7. ábra: Jelenleg tanulók és dolgozók (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék (Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Ön jelenleg, főtevékenységét tekintve...?)

A régióban élő fiatalok 23 százalékának legfeljebb nyolc általános iskolai osztály a végzettsége, míg 13 százalék szakmunkás végzettséget, 47 százalék érettségit, 16 százalék pedig diplomát szerzett. Az összes régió közül Közép-Magyarországon a legmagasabb az iskolai végzettség. A legfeljebb nyolc általános iskolai osztállyal rendelkezők aránya itt a legalacsonyabb, míg a diplomások aránya itt a legmagasabb.

8. ábra: Legmagasabb végzettség (Négy kategóriában, N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék (Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Mi az Ön legmagasabb, befejezett iskolai végzettsége?)

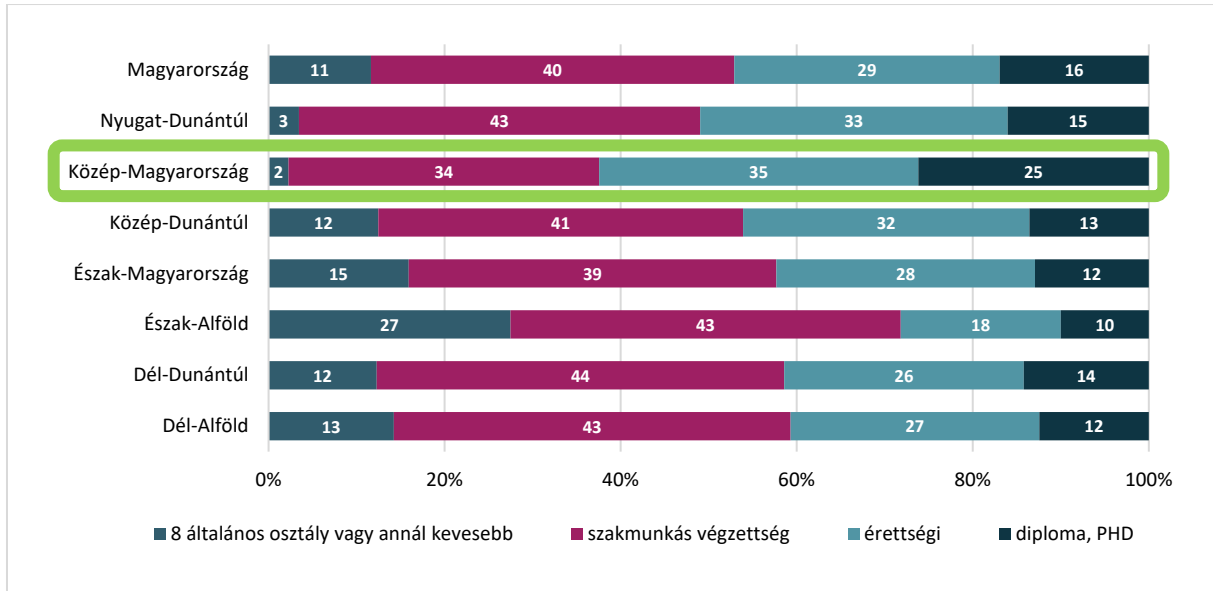

Elemzésünk részét képezi a szülők iskolai végzettségének vizsgálata is. A Közép-Magyarországon élő fiatalok 2 százaléká számolt be arról, hogy az édesapja/nevelőapja legfeljebb nyolc általános iskolai osztályt végzett, míg 34 százalékuk szakmunkás végzettséggel, 35 százalékuk érettséggel, 25 százalék

pedig diplomával rendelkező apáról számolt be. Az apa iskolai végzettsége ebben a régióban a legmagasabb, a diplomások aránya közel kétszerese az országos átlagnak. Az iskolai végzettség alapján számított mobilitást vizsgálva elmondható, hogy a kérdezettek 42 százaléka lefelé, 32 százaléka felfelé, míg 26 százaléka nem mobil. Ez utóbbi két csoport aránya vélhetően még nőni fog, hiszen a válaszadók egy jelentős részének még folyamatban vannak a tanulmányai.

9. ábra: Apák iskolai végzettsége (N=7916, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék

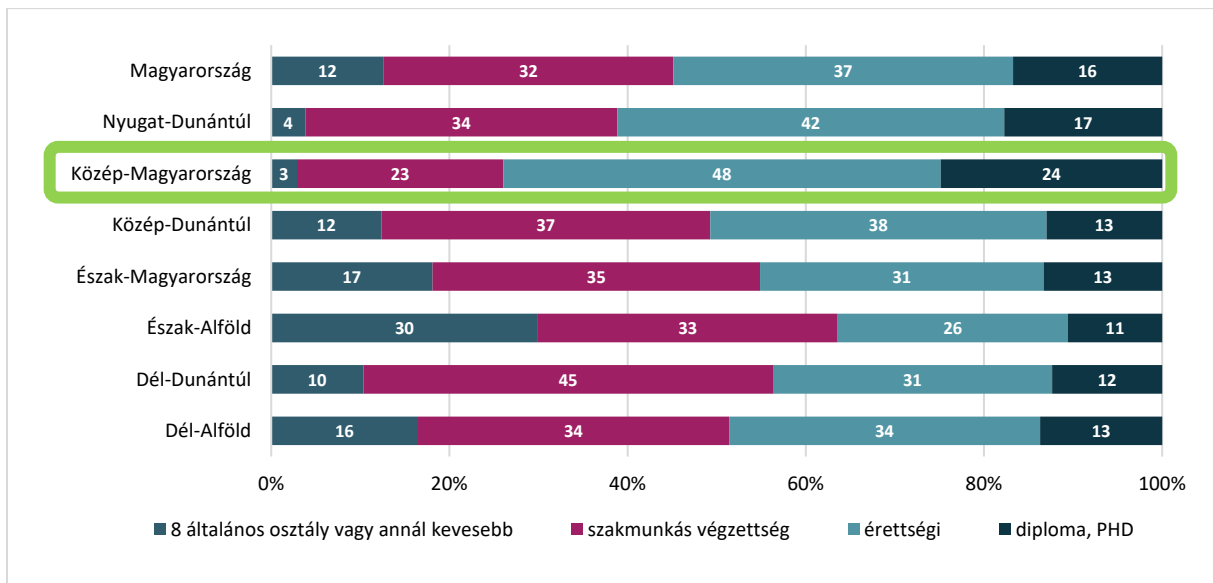
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Mi (volt) az édesapja/nevelőapja legmagasabb befejezett iskolai végzettsége, amikor Ön 14 éves volt?)

A válaszadók 3 százaléka legfeljebb nyolc általános iskolai osztályról, 23 százaléka szakmunkás végzettségről, 48 százaléka érettségi, 24 százaléka pedig diploma megszerzéséről számolt be az édesanyját/nevelőanyját illetően. A régióban a legmagasabb az érettséggel és diplomával rendelkezők anyák aránya. Az iskolai végzettség alapján a fiatalok 44 százaléka az anyához képest lefelé, 27 százaléka pedig felfelé mobil, míg 29 százalék ugyanolyan szintű végzettséggel rendelkezik.

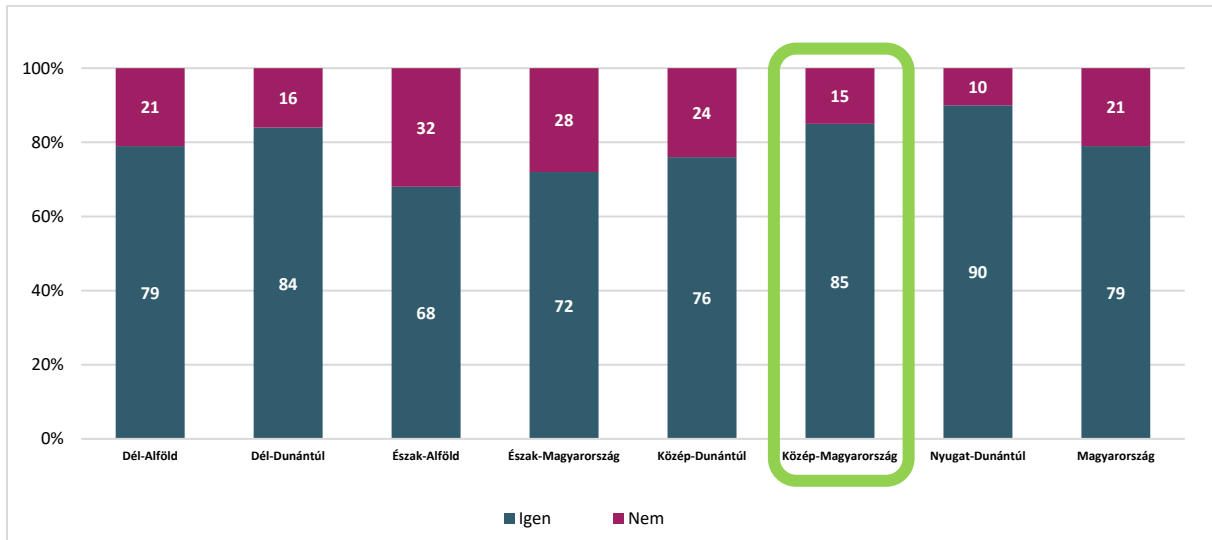
10. ábra: Anyák legmagasabb végzettsége (N=7961, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2440), százalék

(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Mi (volt) az édesanyja/nevelőanyja legmagasabb befejezett iskolai végzettsége, amikor Ön 14 éves volt?)

A Közép-Magyarországon élők 85 százaléka beszél, 15 százalék nem beszél idegen nyelveket. A nők nagyobb arányban beszélnek nyelveket, illetve erősen differenciál a településtípus is, mely szerint a Budapesten élők 16 százaléka nem beszél nyelveket, míg a megyei jogú városokban ugyanez az arány 9 százalékos, városokban 7 százalékos.

11. ábra: A (valamilyen) idegen nyelvet beszélők aránya (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Beszél-e valamilyen idegen nyelven a saját anyanyelvén kívül?)

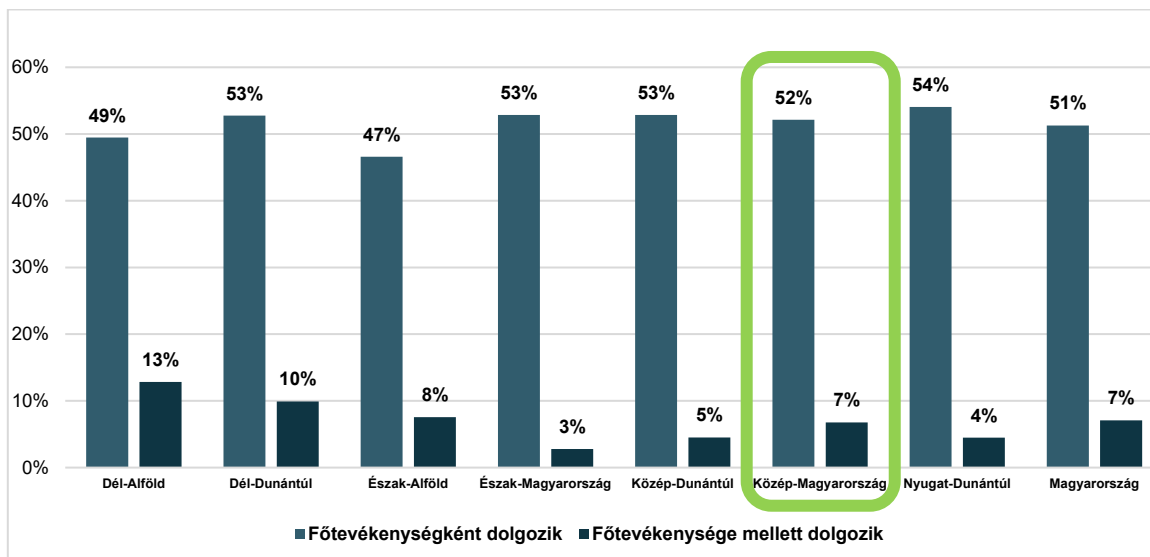

Munkavállalás, jövőtervezés

A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás eredményei alapján a foglalkoztatottság területén a világvárvány hatása nem mutatott rövid távon markáns strukturális hatást, folytatódott a 2016-ban látható trend: valamelyest nőtt a dolgozó fiatalok aránya.

2020-ban a 15-29 éves közép-magyarországi fiatalok összesen 61 százaléka végzett valamilyen kereső tevékenységet: 52 százalékuknak a munkavállalás volt a főtevékenysége, míg 7 százalékuk a tanulás vagy egyéb főtevékenység mellett dolgozott, amely arányok közel azonosak az országosan jellemzőkkel. Az adatokat a megelőző adatfelvétel eredményeivel összevetve elmondhatjuk, hogy a Közép-Magyarország régióban is nőtt a dolgozó fiatalok aránya – igaz, összességében csupán 1 százalékkal (2016-ban a régióban élő fiatalok 52 százaléka dolgozott főtevékenységként, 8 százalékuk pedig egyéb tevékenysége mellett vállalt munkát).

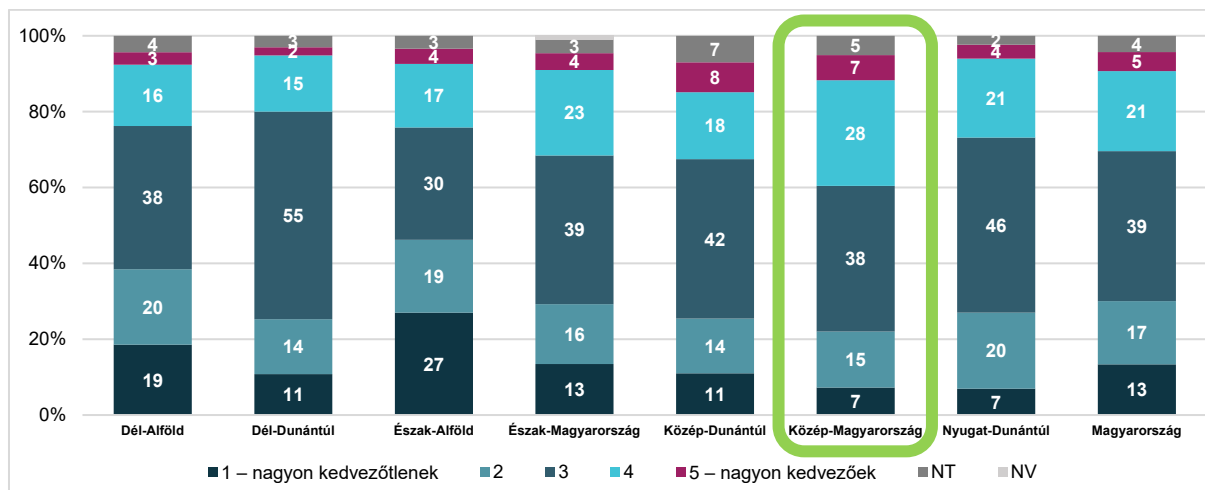
12. ábra: Dolgozók (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Ön jelenleg (főtevékenységét tekintve vagy mellétevékenységként) dolgozik?)

2020-ban – országos viszonylatban - nőtt a fiatalok elhelyezkedéssel kapcsolatos optimizmusa is: míg 2016-ban a fiatalok ötöde érezte kedvezőnek vagy nagyon kedvezőnek az elhelyezkedési esélyeit, addig 2020-ban már a fiatalok negyede, 26 százaléka vélekedett így.

A közép-magyarországi fiatalok elhelyezkedéssel kapcsolatos tapasztalatai sokkal kedvezőbbek az országosan mért adatoknál: összességében 35 százalékuk megítélése szerint kedvezőek vagy nagyon kedvezőek lehetőségeik és az elhelyezkedéssel kapcsolatos optimizmusuk is nagyobb mértékű az elmúlt 4 évben (2016: 23 százalékuk értékelte kedvezőnek vagy nagyon kedvezőnek lehetőségeiket). Ezzel párhuzamosan 12 százalékkal csökkent azok aránya a régióban, akik tapasztalataik alapján nagyon kedvezőtlennek vagy kedvezőtlennek vélik munkaerő-piaci lehetőségeiket.

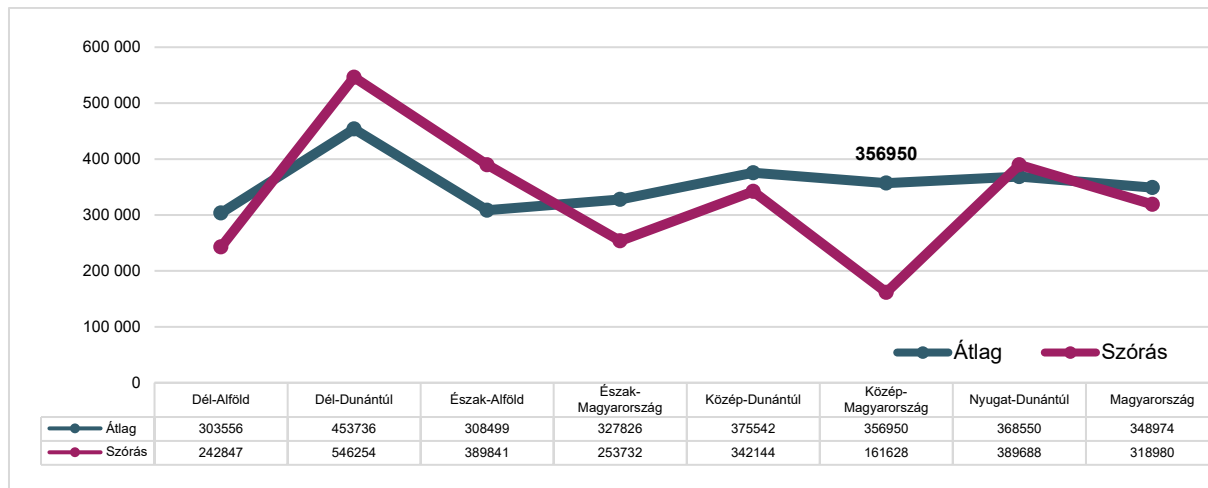
13. ábra: Elhelyezkedési lehetőségek (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Tapasztalatai szerint milyenek most az elhelyezkedési lehetőségek az Ön lakóhelyén és a környékén a végzettséggel és szakképzettséggel, amellyel Ön rendelkezik/rendelkezni fog?)

A közép-magyarországi 15-29 éves fiatalok által 2020-ban elvárt, ideális nettó fizetés átlagos összege 2 százalékkal haladja meg az országos szinten mért összeget (356.950 Ft és 348.974 Ft), amely 2016-hoz képest – az eltérés nagyságát tekintve -, jelentős különbség: a régióban 2016-ban 15 százalékkal volt magasabb az ideális nettó fizetés átlagos összege (279.068 Ft) mint az országos átlag (242.580 Ft).

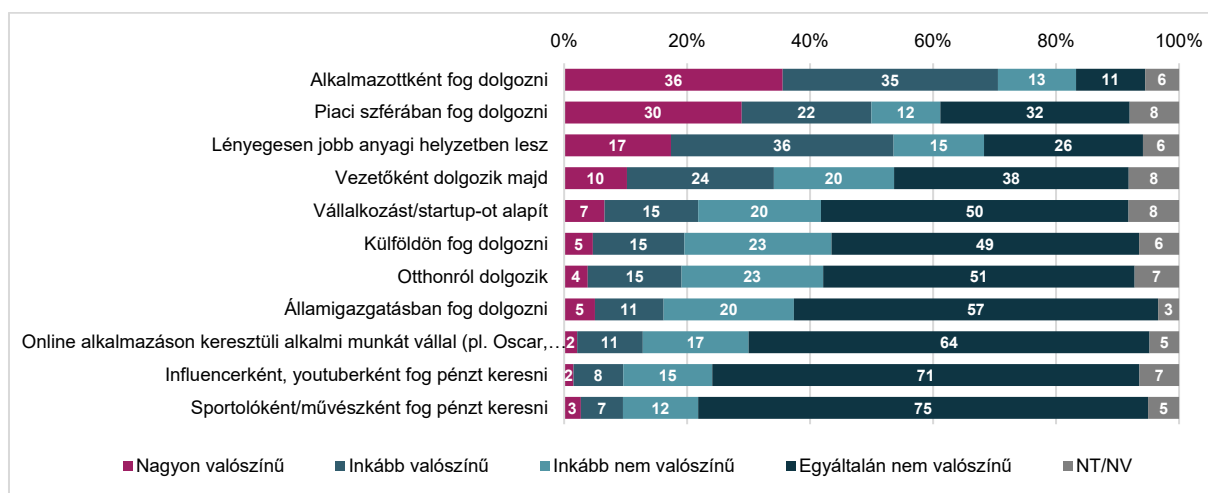
Az egyes régiók adatait összevetve elmondhatjuk azt is, hogy míg 2016-ban a közép-magyarországi fiatalok esetében volt a legmagasabb az ideális nettó fizetés, addig 2020-ban mindkét dunántúli régióban magasabbak a fizetéssel kapcsolatos elvárások.

14. ábra: Nettó fizetéssel kapcsolatos várakozások (N=6091, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=1870), átlag, Ft
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Ön mekkora nettó (kézhez kapott) havi fizetéssel lenne elégedett?)

A jövőbeli anyagi helyzet megítélésében a közép-magyarországi fiatalok pesszimistábbak, mint kortársaik általában: mindösszesen csupán 53 százalékuk gondolja úgy, hogy néhány év múlva jelentősen jobb anyagi helyzetben lesz, mint jelenleg (országos szinten ez az arány 61 százalék). A munkára vonatkozó várakozások tekintetében 71 százalékuk azt valószínűsíti, hogy alkalmazottként fog dolgozni (országos adat: 76 százalék), míg minden harmadik közép-magyarországi fiatal tartja valamilyen mértékben valószínűnek, hogy vezető lesz (országos adat: 30 százalék). Elképzeléseik szerint – hasonlóan az országos eredményekhez -, legtöbbször a piaci szférában terveznek dolgozni (52 százalék), vállalkozás-alapításban minden ötödik fiatal gondolkozik, míg az államigazgatás esetében kevésbé jelenik meg a tervek szintjén (16 százalék vs. 20 százalék). A közeljövőben történő külföldi munkavégzést is kevesebben látják valamilyen mértékben valószínűnek (20 százalék), mint az országosan mért 23 százalék.

15. ábra: Jövőbeli munka és anyagi helyzet (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Hogyan látja Ön, inkább valószínű vagy inkább nem valószínű, hogy néhány éven belül...?)

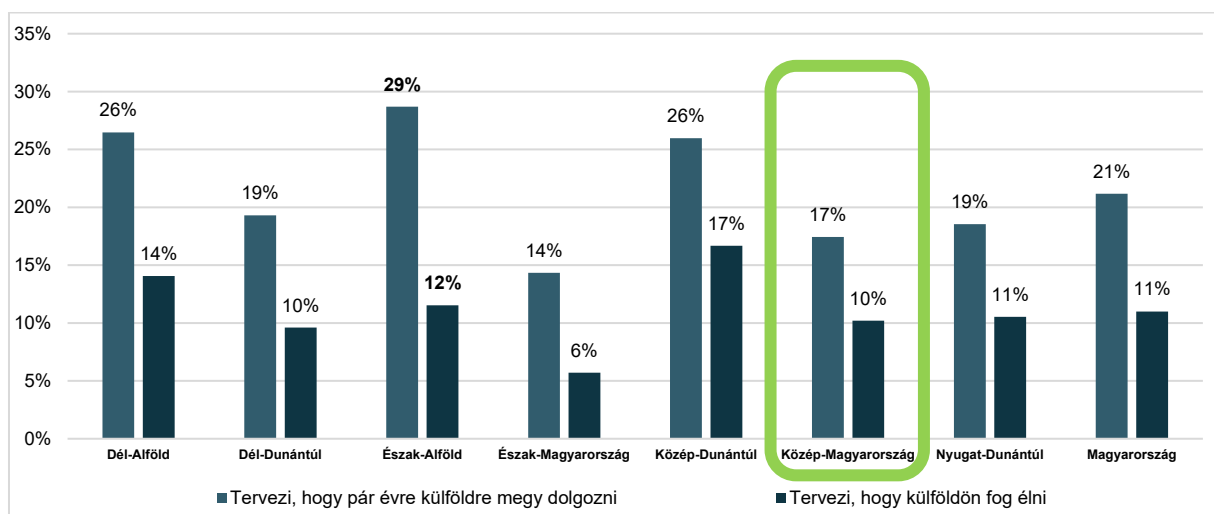

A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás megállapítása szerint a 15-29 éves fiatalok külföldi tervei az egyes mobilitási célok estében stagnálást (rövidtávú külföldi tanulás és rövidtávú külföldi munkavállalás),

mások esetében kifejezett csökkenést mutatnak. 2020-ban a fiatalok 21 százaléka gondolkodott hosszútávú (pár évre szóló) külföldi munkavégzésben, míg 2016-ban még a korosztály 27 százalékának voltak ilyen tervei. A Közép-Magyarország régió fiataljainak körében is csökkenés látható: míg 2016-ban 21 százalékuk számolt be hosszabb távú külföldi munkavállalási tervekről, addig 2020-ban arányuk 17 százalék, 4 százalékkal kevesebb mint az országos átlag.

A külföldi kivándorlásra vonatkozó tervek felmérése a nagymintás ifjúságkutatásban önálló kérdésként is szerepel („Tervezi-e, hogy külföldön fog élni?”): hasonlóan a külföldi munkavállalásra vonatkozó elképzelésekhez, a külföldi élet lehetőségének vonzása is csökkent a fiatalok körében. Míg 2016-ban a közép-magyarországi fiatalok 11 százaléka gondolkodott a külföldre költözésben, addig 2020-ra ez az arány 10 százalékra csökkent.

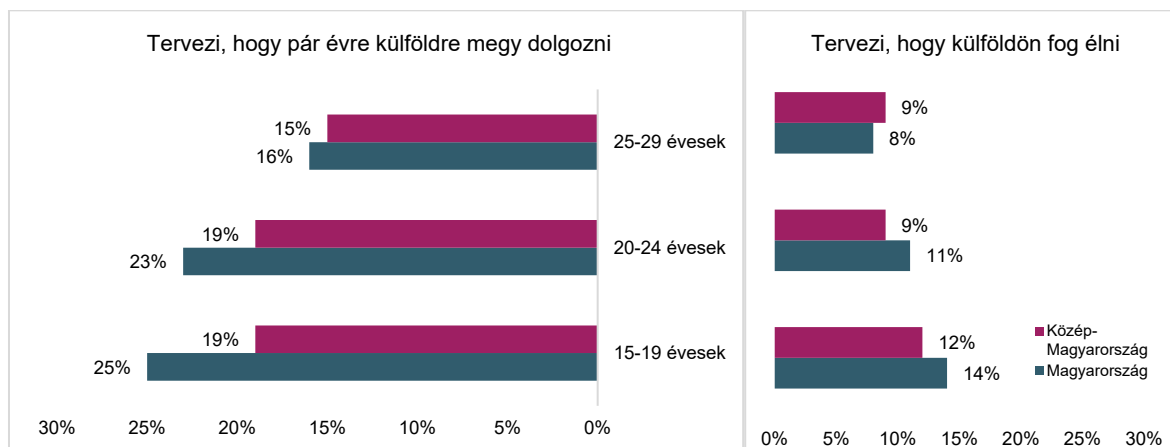
16. ábra: Külföldi munkavállalási és kivándorlási tervek (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Tervezi-e? Hogy egy pár évre külföldre megy dolgozni? Hogy külföldön fog élni?)

A közép-magyarországi fiatalok külföldre irányuló mobilitási terveit korcsoportok szerinti bontásban vizsgálva elmondhatjuk, hogy az arányok hasonlóan alakulnak az országos trendekhez: mind a külföldi munkavállalás, mind a külföldre költözés a 15-19 évesek és a 20-24 évesek korcsoportjába tartozó fiatalok terveiben jelenik meg legnagyobb arányban, míg legkevésbé a 25-29 évesek terveznek a külföldi élet lehetőségével. Ahogyan láthattuk az előző ábrán is, a hosszabb távú külföldi munkavállalás összességében kevésbé vonzó lehetőség a régióban élő fiatalok számára – összehasonlítva az országos átlaggal -, különösen igaz ez a 15-19 évesek korcsoportjára, ahol 6 százaléknyi a különbség.

17. ábra: Külföldi munkavállalási és kivándorlási tervek korcsoportos bontásban (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék

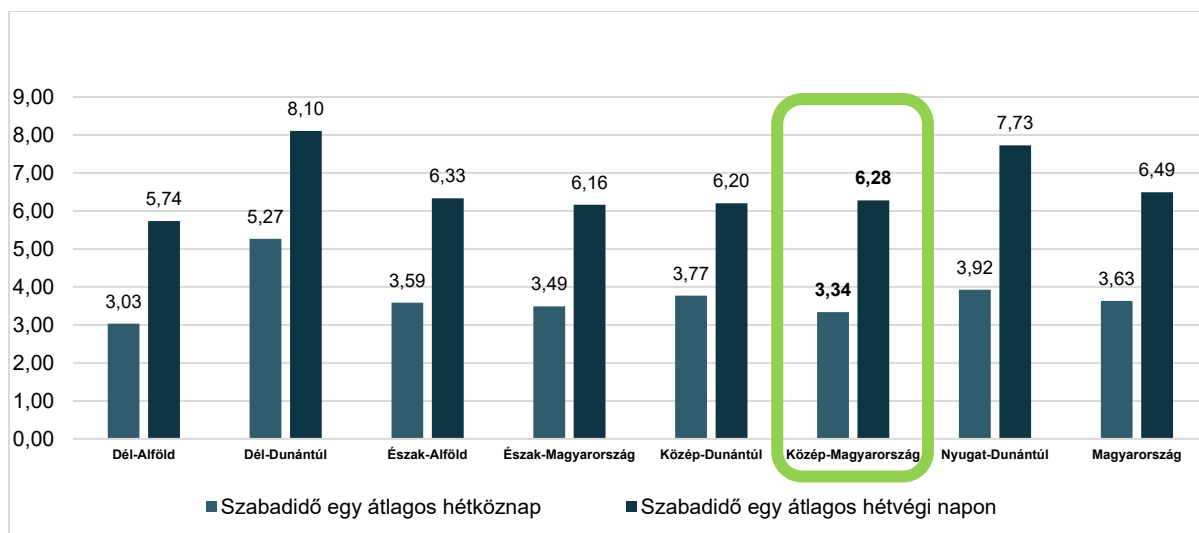
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Tervezi-e? Hogy egy pár évre külföldre megy dolgozni? Hogy külföldön fog élni?)

A fiatalok életmódja

A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás eredményei alapján a 15-29 éves fiatalok – a munka, tanulás, háztartási és a ház körüli munkák elvégzése után – hétköznap átlagosan 3,63 óra, míg egy hétféligi napon átlagosan 6,49 óra szabadidővel rendelkeznek. A becslött szabadidő átlagos mennyisége – mind hétköznap, mind hétféligén – a Közép-Magyarország régióban élő fiatalok esetében ennél kevesebb, és a régiók adatait összevetve a hétköznap rendelkezésükre álló szabadidő-keret az egyik legalacsonyabb, 3,34 óra, míg egy átlagos hétféligi napon 6,28 óra szabadidejük marad egyéb tevékenységekre.

18. ábra: Szabadidő mennyisége (N=7232, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2161), átlag óra
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Meg tudná-e mondani, hogy mennyi szabadideje marad egy átlagos hétköznapon/hétféligi napon a munka, tanulás, háztartási és ház körüli munkák elvégzése után?)

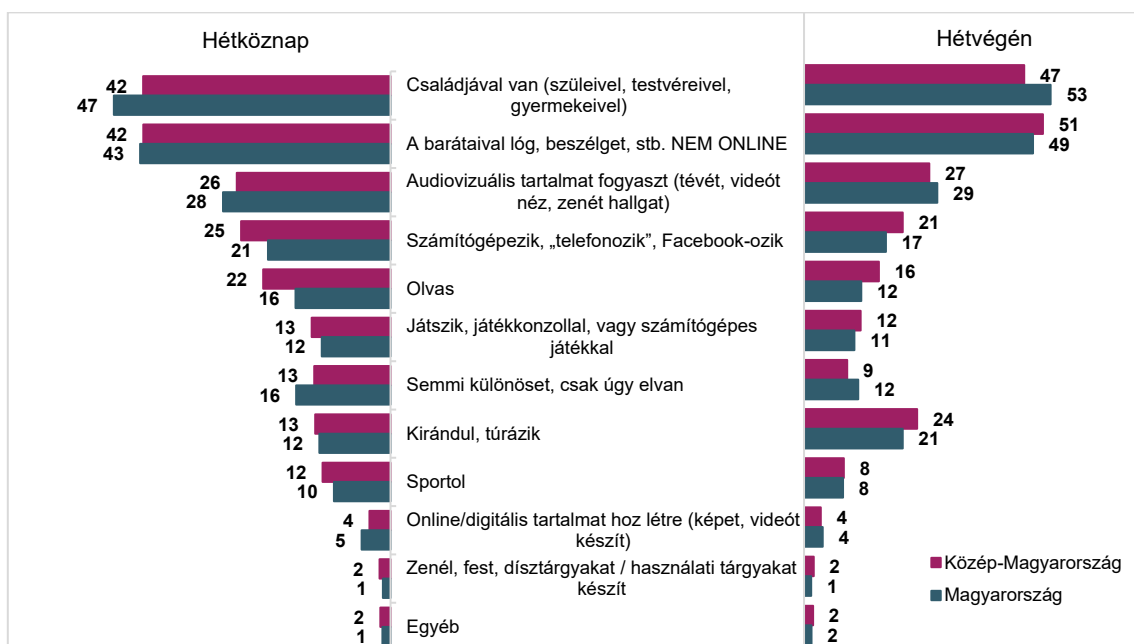

Szabadidejüket a közép-magyarországi fiatalok – hasonlóan az ország más területein élő kortársaikhoz -, többségében a családtagjaikkal és a barátaikkal töltik: míg hétköznap a fiatalok 42-42 százaléka említette, hogy szabadidejében a családjával, barátaival van együtt, addig hétféligén ez az arány magasabb (barátokkal 51 százalékuuk, családjukkal 47 százalékuuk tölti szabadidejét).

A régióban élő fiatalok szabadidős tevékenységeinek struktúrája, azok gyakoriság szerinti rangsora jelentősen nem tér el az országos mintázattól, ugyanakkor hétköznap és hétféligén is gyakrabban töltik idejüket számítógépezéssel, telefonozással, Facebook-ozással és olvasással, míg kevésbé gyakori esetükben – a hét bármely napján-, hogy „nem csinálnak semmi különöset, csak úgy elvannak”.

Hétfélig szabadidős tevékenységeiket áttekintve látható, hogy a rekreációs tevékenységtípusok mellett gyakrabban töltik idejüket a szabadban: közel minden negyedik közép-magyarországi fiatal említette, hogy hétfélig kirándul, túrázik, amely arány meghaladja az országosan jellemző 21 százalékot is. A sportolás, mint aktív szabadidős tevékenység hétközben kicsivel nagyobb szerepet kap a régióban élő fiatalok esetében (hétköznap 12 százalékuk jelezte, hogy sportol, szemben az országos 10 százalékos adattal), hétfélig ez nem jellemző (mindösszesen a fiatalok 8-8 százaléka sportol hétfélig).

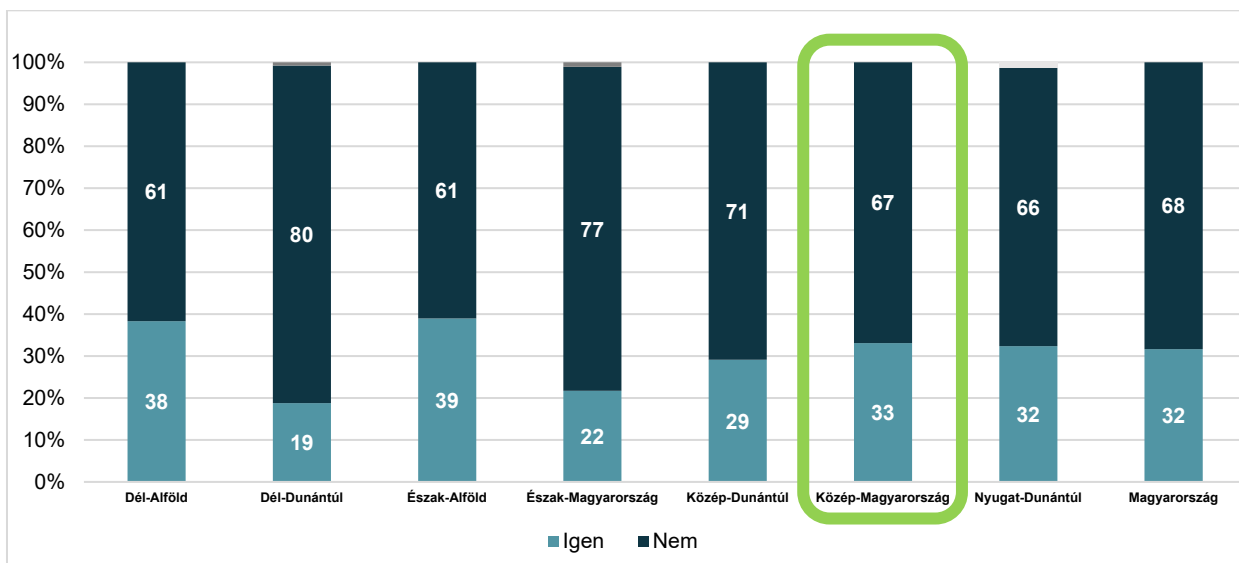
19. ábra: Szabadidős tevékenységek (N=2000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=614), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Mit csinál leggyakrabban a szabadidejében?)

Hasonlóan az országban élő 15-29 éves fiatalokhoz, a közép-magyarországi fiatalok közül is minden harmadik végez rendszeresen valamilyen testmozgást a kötelező testnevelési órán kívül, amely 4 százalékkal kevesebb a 2016-ban mért aránynál. Ugyanakkor figyelembe kell vennünk, hogy a Magyar Fiatalok 2020 nagymintás ifjúságkutatás készítői rámutatnak: a kutatás során minden tizedik fiatal állította: a sportolási szokásait is befolyásolta a járvány, jellemzően negatív irányba –, ez a tendencia a régióban élő fiatalok esetében is látható.

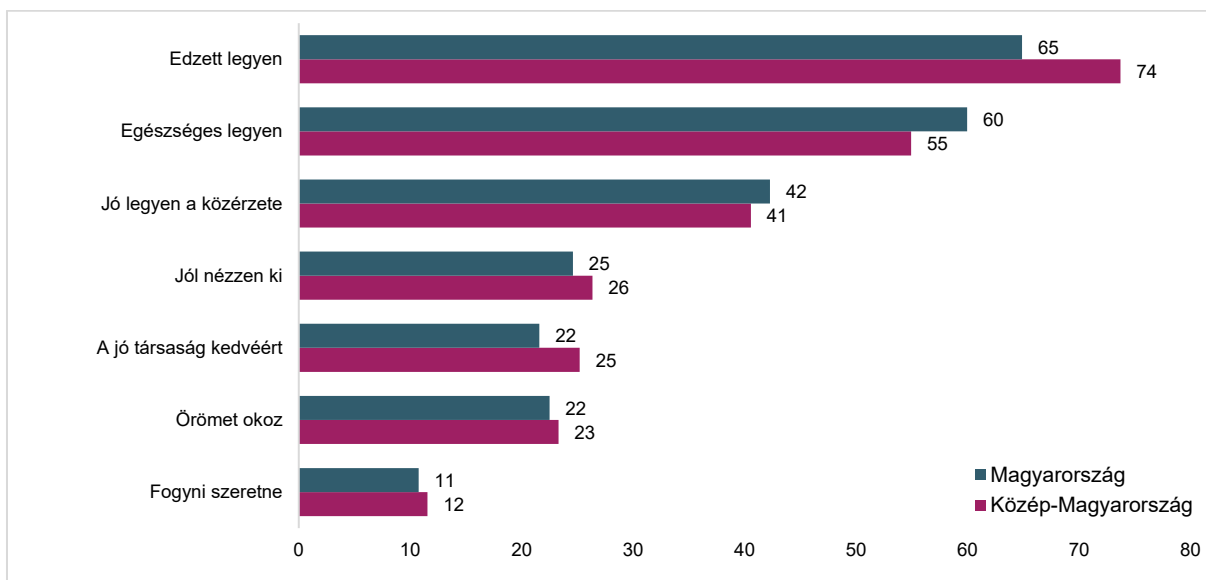
20. ábra: Rendszeres testmozgás (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék

(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Végez-e rendszeresen testmozgást, sportol-e (a kötelező testnevelési órán kívül))?

A rendszeresen testmozgást végző fiatalokat a sportolásban leginkább az motiválja, hogy edzettek legyenek: ez különösen igaz a közép-magyarországi fiatalok esetében, akiknek háromnegyede említette ezt az okot. A rendszeres testmozgás okainak rangsora teljes mértékben megegyezik az országos trenddel: az edzettség mellett az egészség megőrzése és a jó közérzet a legfontosabb a fiatalok számára, míg a sportoló fiatalok közel negyede a jó kinézet, a társaság kedvéért és a sport okozta örömetért végzi testmozgást.

21. ábra: Rendszeres testmozgás okai (N=660, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=213, a testmozgást végzők), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Miért sportol Ön rendszeresen?)

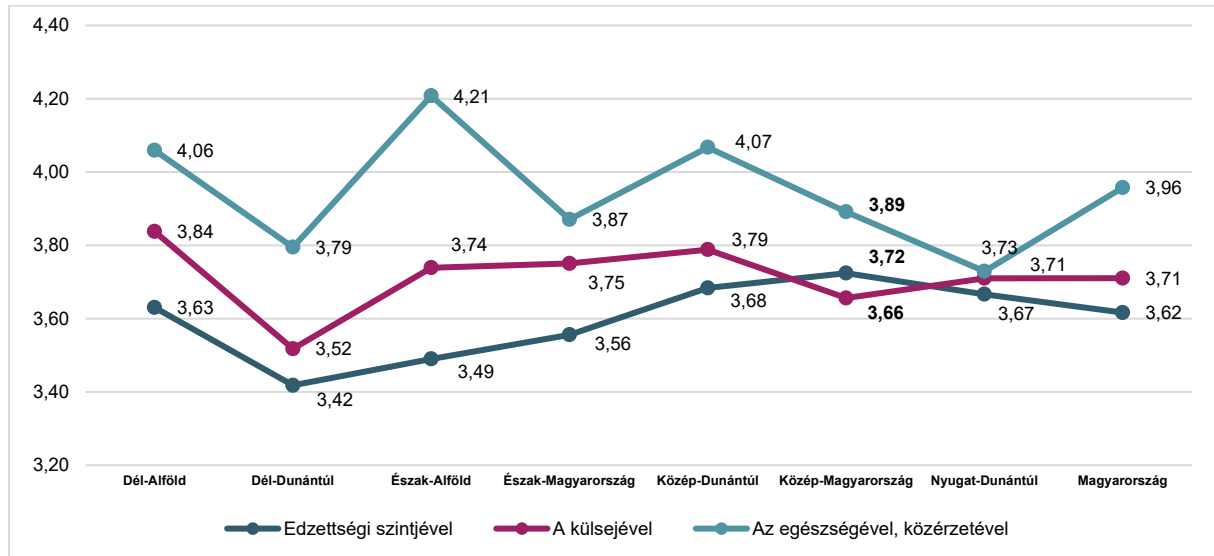
A Magyar Fiatalok 2020 nagymintás ifjúságkutatás az egészséggel és a fizikai megjelenéssel kapcsolatos elégedettség enyhe csökkenéséről számol be a négy évvel korábbi adatokhoz képest. A 2020-as adatfelvétel alapján a közép-magyarországi fiatalok – eltérve az országos trendtől -, legkevésbé külsőjükkel (3,66 átlagpont) vannak megelégedve. Bár legnagyobb mértékben az egészségükkel, közérzetükkel (3,89 átlagpont) elégedettek, de ezen a két területen elégedettségük szintje elmarad az országosan jellemző értékektől (külsővel való elégedettség: 3,71 átlagpont; egészséggel, közérzettel való elége-

edettség: 3,96 átlagpont). Az edzettségi szintjükkel való elégedettségük ugyanakkor meghaladja az országos átlagot (3,72 átlagpont vs. 3,62 átlagpont).

A 2020-ban mért átlagpontoszámok a régióban élő fiatalok esetében két területen mutatnak csökkenést a megelőző adatfelvétel eredményeihez képest: 2016-ban a közép-magyarországi fiatalok még sokkal elégedettebbek voltak egészségükkel, közérzetükkel (4,19 átlagpont) és kicsivel elégedettebbek külső megjelenésükkel (3,69 átlagpont), ugyanakkor az edzettségi szintjükkel való elégedettségük nőtt az elmúlt 4 évben (2016: 3,65 átlagpont).

22. ábra: Testkép (N=2000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=614), átlag

(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Mennyire elégedett Ön... az edzettségi szintjével? / A külsejével? / Az egészségével, közérzetével? 1=egyáltalán nem elégedett, 5=teljes mértékben elégedett)

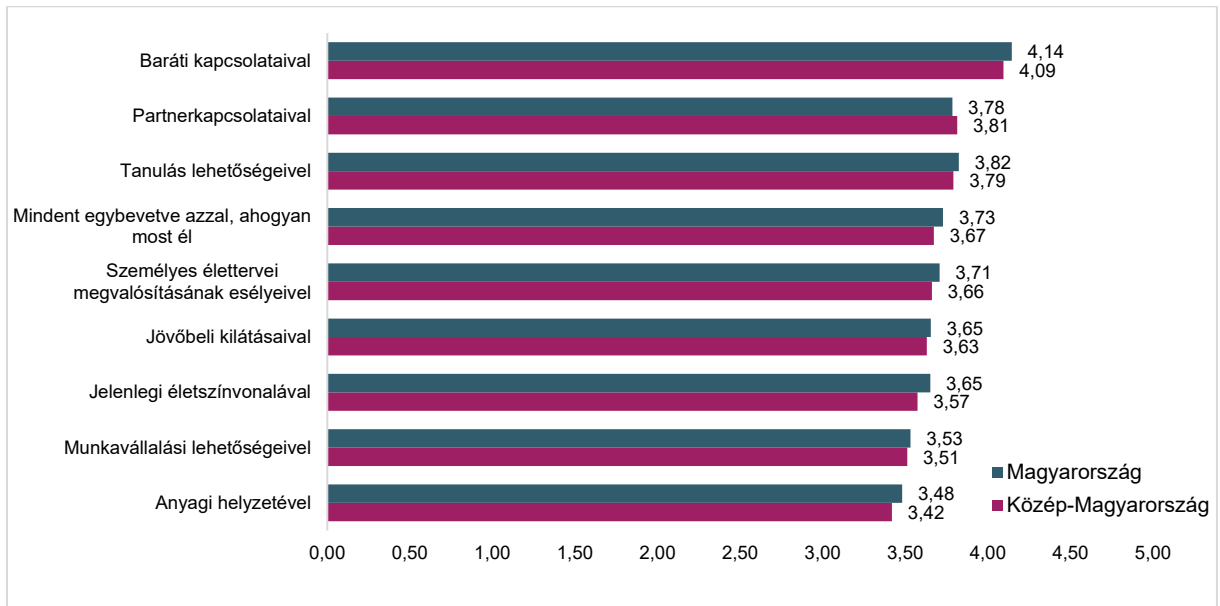

A kutatásban 1-től 5-ig terjedő skála segítségével mérték fel a 15-29 éves fiatalok elégedettségét az élet különböző területein, ahol az 1-es azt jelentette, hogy egyáltalán nem elégedett, míg az 5-ös azt, hogy teljes mértékben elégedett. A Közép-Magyarország régióban élő fiatalok a jelenlegi helyzetüket jellemzően hasonlóan értékelik, mint az országban élő kortársaik: a baráti kapcsolataikkal (4,01 átlagpont) a legelégedettebbek, míg legkevésbé az anyagi helyzetükkel (3,42 átlagpont). Ugyanakkor megfigyelhető, hogy - a partnerkapcsolataikkal való elégedettségüktől eltekintve -, általában minden vizsgált területen kicsivel elégedetlenebbek, mint az országos átlag.

23. ábra: Elégedettség az élet különböző területein (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), átlag

(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Mennyire elégedett Ön a következő dolgokkal? 1=egyáltalán nem elégedett, 5=teljes mértékben elégedett)

tékben elégedett

Digitális kultúra

Az elmúlt évtizedekben a digitális kultúra a mindennapokat meghatározó, szemlélet-, viselkedés- és gondolkodásformáló platformmá vált a társadalom számára. A különböző generációk különböző kulturális háttérrel eltérően fogadják be, adják tovább, azaz használják a digitalizációs eszközöket és a közösségi média egy-egy felületét. A digitális világban a fiatalok meghatározó része jelen van és mindennapjaik részévé vált, jóformán a digitalizáció határozza meg minden percüket. Éppen ezért a digitalizációba születő és abban felnövekvő fiatalok csoportját a digitalizáció egyes címkéivel is szokás jelölni. Ilyen elnevezés a digitális bennszülöttek (Prensky, 2001), net-generáció, IT-generáció, cyber-kids, Facebook-generáció, screenagerek (Tóth, 2018) és még számos tudományos és hétköznapi elnevezéssel lehetne folytatni a sort. Mindez azért fontos, mert az újabb generációk leírását szorososan a digitális technológiák fejlődéséhez köti a szakirodalom, és annak tagjait meghatározza az, milyen korban találkoznak ezzel a jelenséggel (Horváth, 2022).

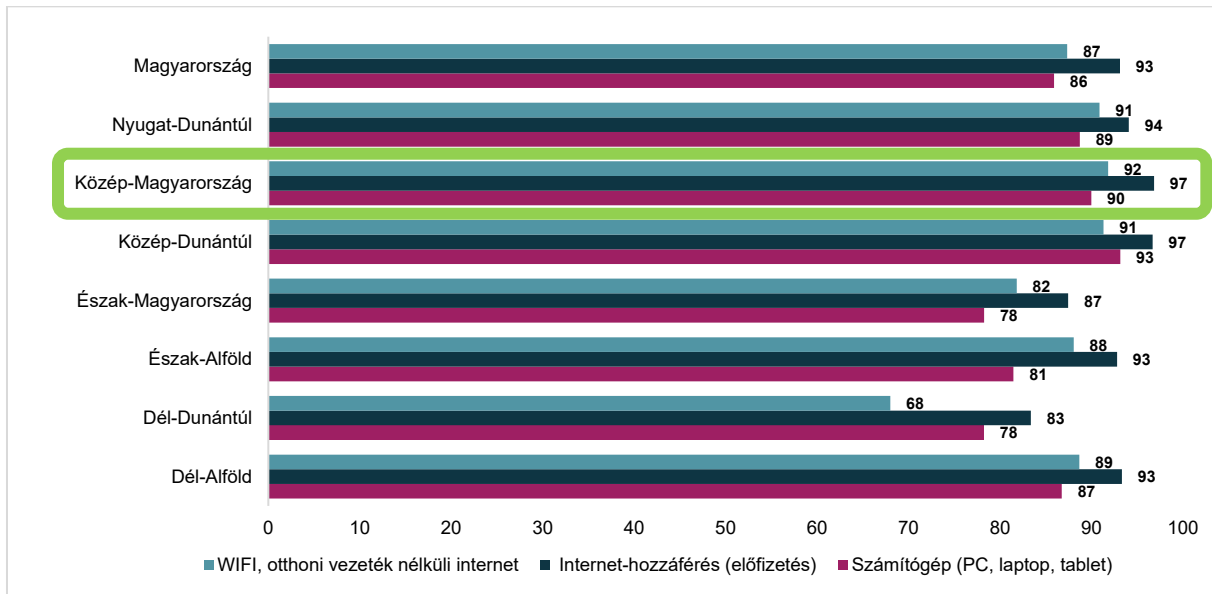
Ezen túl a 2020-as évben, a koronavírus-járványnak köszönhetően mind Magyarországon, mind világszinten arra kérték az embereket, hogy a pandémia visszaszorítása miatt maradjanak otthonaikban és csökkentsék a személyes találkozások számát. A családi, a baráti kapcsolattartástól kezdve, az oktatáson át a munkáig, minden az online térben zajlott. Így azok, akik esetlegesen nem kapcsolódtak szervesen a digitális kultúrához, azok is kénytelenek voltak megtanulni és használni a különféle eszközöket és szolgáltatásokat.

A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a magyarországi 15–29 évesek 86 százalékának van otthon számítógépe (PC, laptop és a tablet is ide tartozik), 87 százalékának van otthoni vezeték nélküli internete (WiFi-je) és 93 százalékának van internet-hozzáférése.

A közép-magyarországi fiatalok otthoni digitális ellátottsága már 2016-ban is kiemelkedően magas volt. 2020-ra a legnagyobb fejlődést az otthoni vezeték nélküli internet ellátottság mutatta, ami 82 százalékról négy év alatt 9 százalékponttal emelkedett. Napjainkra így a közép-magyarországi fiatalok adatai alapján elmondható, hogy a régió némiképp jobb helyzetben van az országos átlaghoz képest: a közép-magyarországi 15–29 évesek 89 százalékának van otthon számítógépe (PC, laptop és a tablet is ide tartozik), 91 százalékának van otthoni vezeték nélküli internete (WiFi-je) és 94 százalékának van internet-hozzáférése. A kérdést néhány demográfiai kérdéssel (nem, kor, településtípus) is összevetettük és abban az esetben, ahol szignifikáns kapcsolat volt, tovább vizsgáltunk. Az otthoni digitális ellátottság esetében elmondható, hogy a fővárosi kerületekben élők 85 százalékának van otthoni számítógépe. A többi településtípus esetében abszolút többségben, 95 százalék felett vannak azok, akik számítógéppel rendelkeznek. Vezeték nélküli internettel a fővárosiak 91 százaléka, a megyei jogú városokban élők 67 százaléka, a városokban élők 96 százaléka, a nagyközségben élők 79 százaléka rendelkezik.

24. ábra: Digitális ellátottság (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék

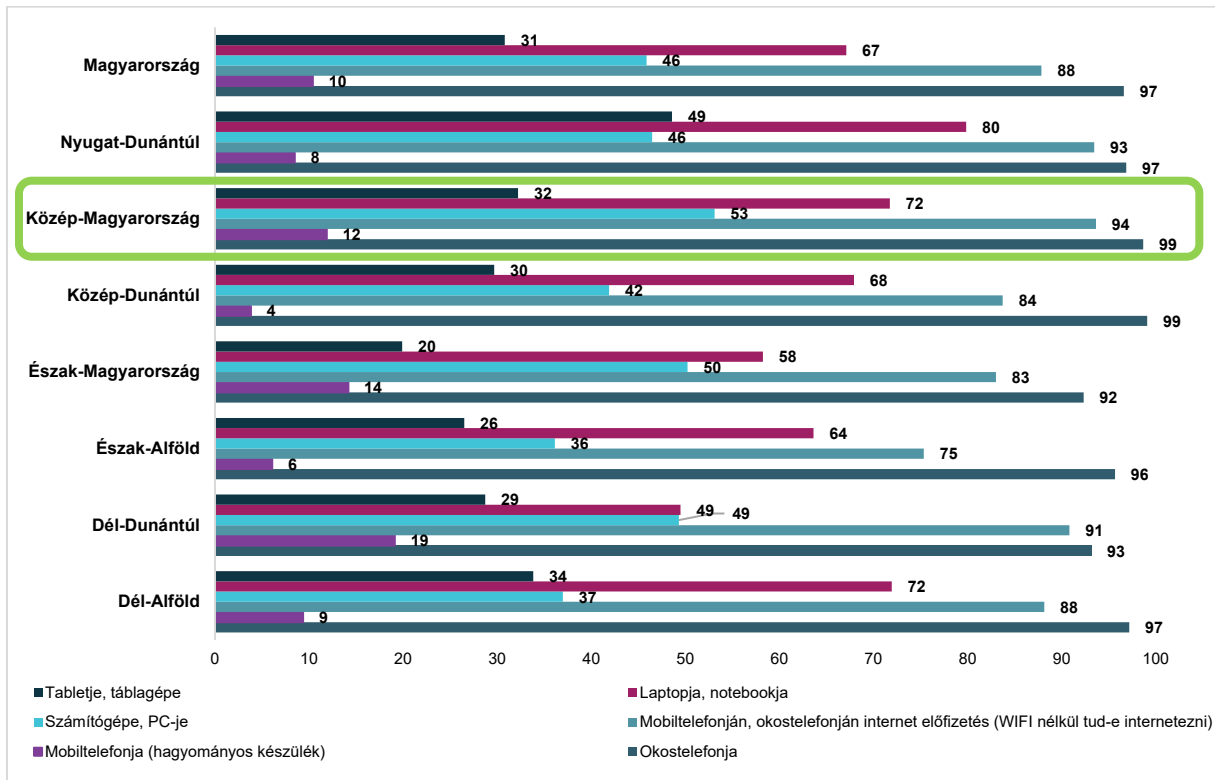
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Van-e otthon (ebben a háztartásban, ahol lakik) ...?)

A saját eszközzel való ellátottság esetében elmondható, hogy a magyar fiatalok harmadának (31 százalékának) van tabletje, táblagépe, 67 százalékának laptopja, notebookja, 46 százalékának számítógépe, PC-je, 88 százalékának mobiltelefonja, közülük 10 százalékának hagyományos mobiltelefonja és 97 százalékának okostelefonja van. Az utóbbi években a fiatalok körében az okostelefon és internet használatának terjedése töretlen, mely növekedés összhangban áll az uralkodó digitalizációs trendekkel. Az előző ábrával összevetve elmondható, hogy országos szinten az internet- és az okostelefonhasználók aránya szinte 100 százalékos ebben a korcsoportban.

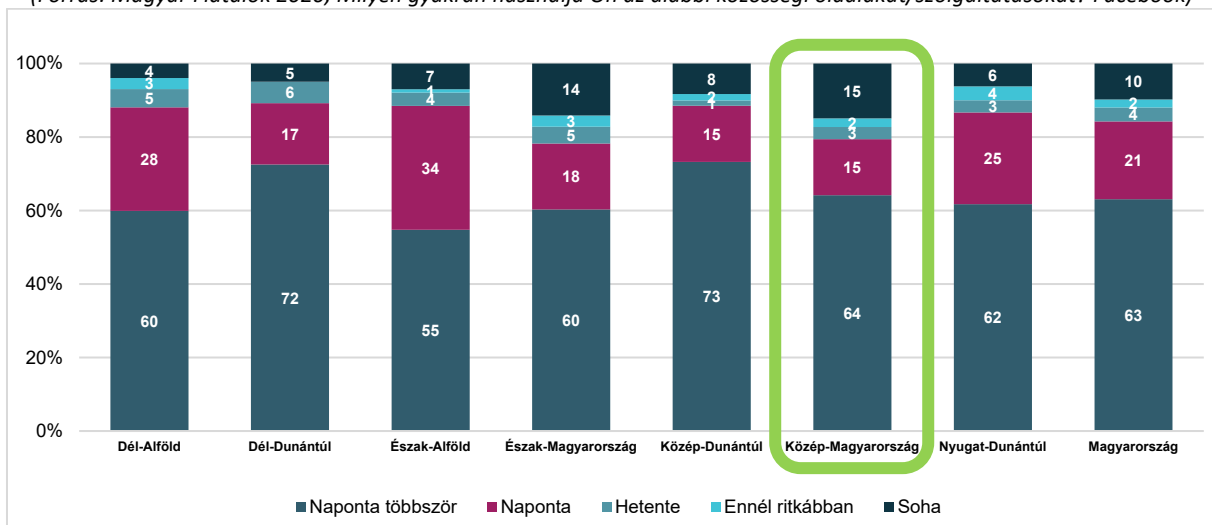
2016-ban a saját eszközzel való ellátottság esetében is fejlettebb volt a közép-magyarországi régió. A négy évvel ezelőtti felmérés adatai alapján okostelefonja a fiatalok 91 százalékának, okostelefonján internet elérése 80 százalékának, számítógépe 68 százalékának, laptopja 63 százalékának, tabletje pedig 30 százalékának volt. 2020-ra a régióban tovább javultak az arányok és az egyes lehetőségek esetében pozitív irányba eltérnek az adatok az országos szinttől. Az okostelefon-használók aránya megelőzi az országos átlagot; a közép-magyarországi fiatalok 99 százalékának van okostelefonja és megelőzve az országos eredményeket, 94 százalékuknak van a mobiltelefonján, okostelefonján internet előfizetés, tehát WIFI nélkül tudnak bármikor internetezni. Tabletje, táblagépe a közép-magyarországi fiatalok 32 százalékának van, ami az országos adatokhoz hasonlóan. Az asztali számítógép birtoklás is az országos szint felett található; 53 százalékuk rendelkezik ilyen eszközzel. A településtípus tekintetében elmondható, hogy a régióban minél kisebb településeket vizsgálunk, annál nagyobb arányban vannak jelen a hagyományos mobiltelefonnal rendelkező fiatalok. A fővárosi kerületben minden tizedik fiatalnak van ilyen készüléke, míg a megyei jogú városokban csupán 4 százalékuknak. A városokban élőknek az 5 százaléka, a nagyközségekben élők 15 százaléka használ hagyományos mobiltelefont. Kiugró eredmények mutatkoznak a községekben; a régióban minden harmadik községben élő fiatalnak van ilyen készüléke. Az asztali számítógép tekintetében pont az ellenkező tendencia figyelhető meg; míg a községekben élők 69 százalékának van asztali számítógépe, addig a megyei jogú városokban élők csupán szűk harmadának. A régióban a lappal rendelkezők aránya magasabb, mint a hagyományos számítógéppel rendelkezőké, ami a településtípus esetén is leképeződik és azokban a településtípusokban magasabb a lappal rendelkezők aránya, ahol az asztali számítógép ellátottság alacsonyabb. Tablet birtoklás a megyei jogú városokban élő fiatalok esetében a legmagasabb, míg a községekben élőknek a legalacsonyabb. Korcsoport esetében nem található szignifikáns összefüggés.

25. ábra: Saját eszközzel való ellátottság (N=8000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=2459), százalék
(Forrás: Magyar Ifjúság 2020, Van-e Önnek saját ...?)

A Magyar Fiatalok 2020 kutatásból kiderül, hogy a magyarországi 15–29 évesek nyolctizede (81 százaléka) tagja valamilyen internetes közösségi oldalnak, amely 2020-ban is leginkább a Facebook-ot jelenti. Mindezt jól jelzi, hogy a valamilyen közösségi oldalon regisztrációval rendelkezők 84 százaléka naponta használja a Facebook-ot, míg a sorban következő YouTube napi felhasználóinak aránya 50 százalékot tesz ki. 2016-ban a közép-magyarországi fiatalok kétharmada (74 százaléka) napi rendszerességgel Facebook-ozott, mely 5 százalékponttal emelkedett négy év alatt. 2020-ra a régió fiataljainak Facebook használata 5 százalékponttal alulmarad az országos átlaghoz képest; a régióban a fiatalok 79 százaléka használja napi rendszerességgel ezt a platformot.

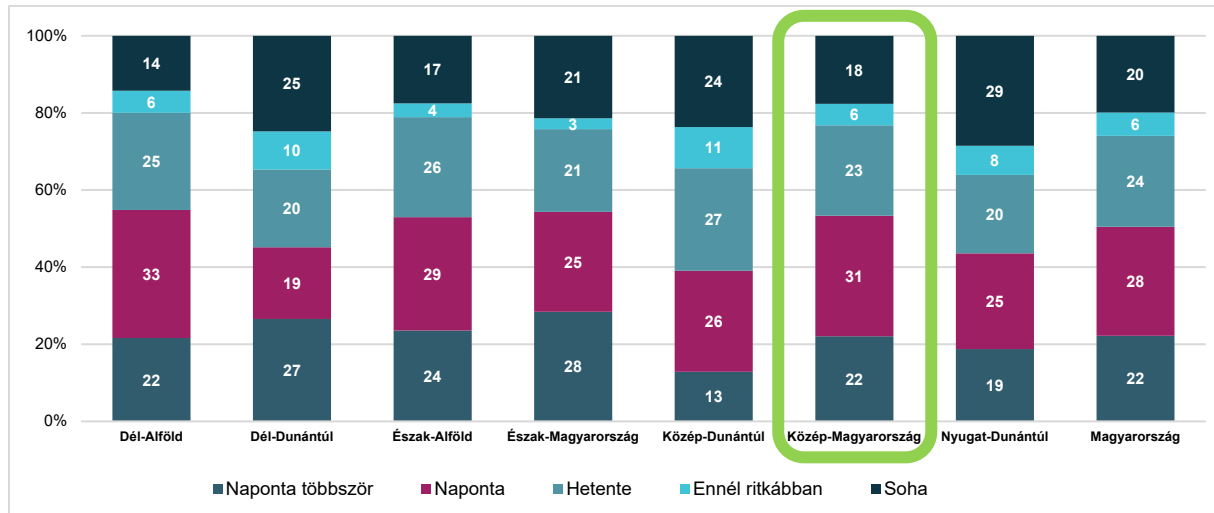
26. ábra: Facebook használat gyakorisága (N=2000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=613), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Milyen gyakran használja Ön az alábbi közösségi oldalakat/szolgáltatásokat? Facebook)

2016-ban a YouTube használatot nem mérte a kutatás, így összehasonlítás ez esetben nem tudunk

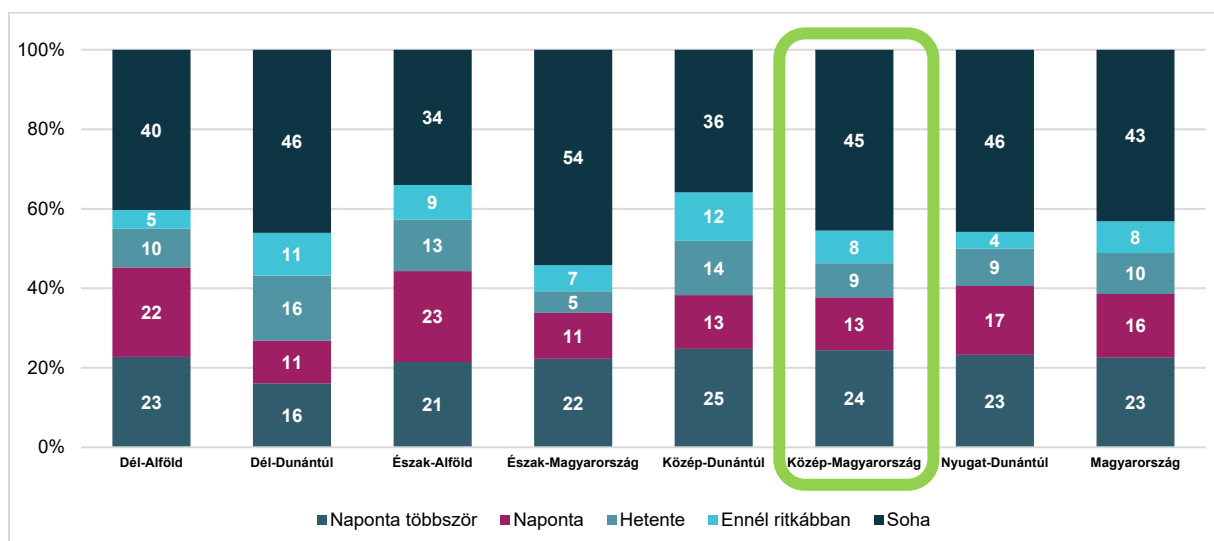
teni. A közép-magyarországi fiatalok napi YouTube használata azonban 3 százalékponttal megelőzi az országos átlagot; a régióban a fiatalok 53 százaléka napi rendszerességgel használja ezt a nyilvános videómegosztó webhelyet.

27. ábra: YouTube-használat gyakorisága (N=2000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=613), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Milyen gyakran használja Ön az alábbi közösségi oldalakat/szolgáltatásokat? Youtube)

A fiatalok körében a harmadik kedvelt közösségi oldal az Instagram. 2020-ban országosan a fiatalok 39 százaléka használja napi rendszerességgel ezt a közösségi hálózatot. Az alkalmazás használata a közép-magyarországi régióban 2016-ban a többi régióhoz képest viszonylag magas volt; minden ötödik fiatal instagramozott már négy évvel ezelőtt is. 2020-ra a közép-magyarországi fiatalok ugyanakkora arányban használják ezt az online platformot, mint az országos átlag, a fiatalok 38 százaléka naponta használja ezt a közösségi hálózatot. A régió esetében szignifikáns összefüggés mutatkozik az Instagram használat gyakorisága és a településtípus között; minél nagyobb településen élnek a fiatalokkal, annál inkább igaz, hogy napi rendszerességgel használják az alkalmazást. Míg a fővárosban és a városokban élők 41 százaléka, a megyei jogú városokban élők 28, a nagyközségben élők 12 százaléka használja az alkalmazást.

28. ábra: Instagram-használat gyakorisága (N=2000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=613), százalék
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Milyen gyakran használja Ön az alábbi közösségi oldalakat/szolgáltatásokat? Instagram)

Az ifjúság legégetőbb problémái

A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás alapján elmondható, hogy országos szinten a 15–29 évesek generációjuk legégetőbb problémáinak a bizonytalanságot és kiszámíthatatlan jövőt, valamint az anyagi nehézségeket, az elszegényedést jelölték meg. Az elmúlt évek során átalakulás figyelhető meg, hiszen a korábbi kutatási hullámok problématerképei más-más motívumot jelöltek. Míg 2008-ban, 2012-ben és 2016-ban a pénztelenség, szegénység, elszegényedés, létbizonytalanság állt az első helyen, 2020-ra a fiatalok legégetőbb problémájává a bizonytalanság, a kiszámíthatatlan jövő vált, ami nem meglepő a koronavírus-járvány időszakában.

Közép-Magyarországon a problématerkép stabil a fiatalok körében. A közép-magyarországi fiatalok számára 2016-ban és 2020-ban is a problémák körében első helyen az anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység szerepelnek, amely az észak-magyarországi fiatalok problémáihoz hasonul. A közép-magyarországi fiatalok negyede ezt a problémakört látja legégetőbbnek. Második helyen mindkét vizsgálati évben a bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő áll, minden ötödik közép-magyarországi fiatal vélekedik így. Harmadik helyen pedig a céltalanság, nem tudják, hogy mit akarnak probléma áll. A régióbeli fiatalok 12 százaléka regisztrálta ezt legégetőbb problémának, ugyanúgy ahogyan négy évvel ez előtt.

5. táblázat: Az ifjúság legégetőbb problémái, $N_{2020}=8000$, százalékos megoszlás az esetek százalékában, az első öt hely alapján sorrendbe állítva
(Forrás: Magyar Fiatalok 2020, Ön szerint ma Magyarországon melyik az ifjúság legégetőbb problémája?)

	Magyarország	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl
1.	Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	Anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység	Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	Anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység	Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő
2.	Anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység	Anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység	Baráti társaságok, közösségek hiánya	Anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység	Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	Anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység	Bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	Céltalanság, nem tudják mit akarnak
3.	Céltalanság, nem tudják mit akarnak	Céltalanság, nem tudják mit akarnak	Anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység	Céltalanság, nem tudják mit akarnak	Céltalanság, nem tudják mit akarnak	Céltalanság, nem tudják mit akarnak	Céltalanság, nem tudják mit akarnak	Baráti társaságok, közösségek hiánya
4.	Baráti társaságok, közösségek hiánya	Munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	Céltalanság, nem tudják mit akarnak	Munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	Drogok, kábítószer, alkohol elterjedése	Baráti társaságok, közösségek hiánya	Baráti társaságok, közösségek hiánya	Anyagi nehézségek, elszegényedés, szegénység
5.	Drogok, kábítószer, alkohol elterjedése	Drogok, kábítószer, alkohol elterjedése	Bűnözés	Drogok, kábítószer, alkohol elterjedése	Baráti társaságok, közösségek hiánya	Bűnözés	Drogok, kábítószer, alkohol elterjedése	Külföldre vándorlás, kivándorlás

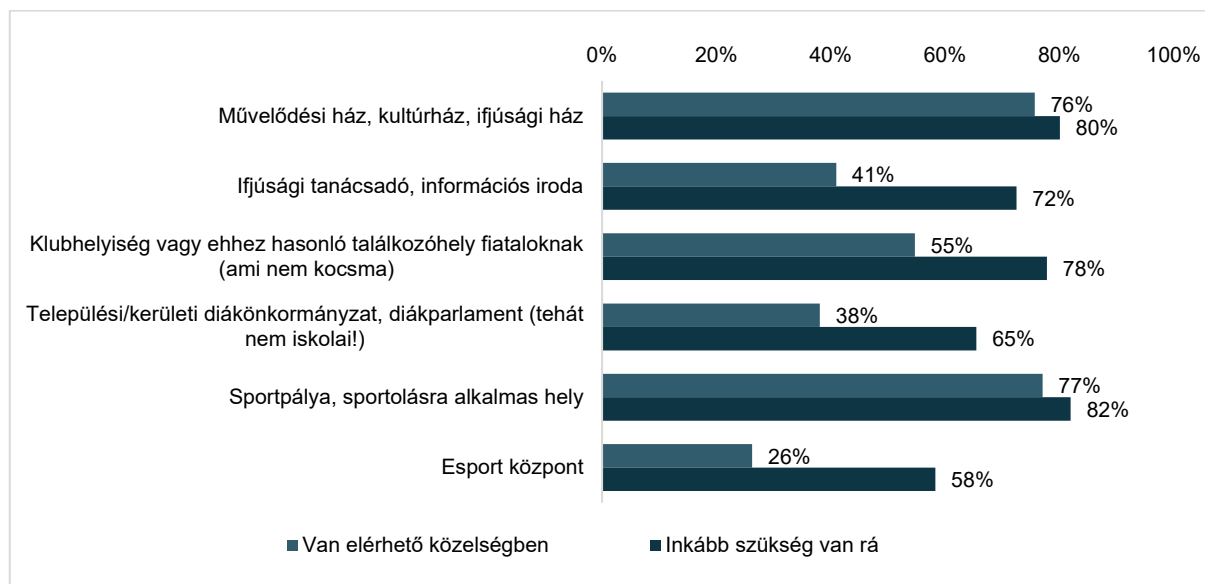
Ifjúsági intézmények, részvétel

A fiatalok lehetőségeit nagymértékben befolyásolja az ifjúsági intézmények és szolgáltatások elérhetősége. A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás kapcsolódó kérdésblokkjában arra keresték a kutatók a választ, hogy a fiatalok elérhető közelségében vannak-e olyan intézmények, szolgáltatások, amelyek a számukra (is) kínálnak különböző egyéni és közösségi időtöltési lehetőséget. A szolgáltatások körében megtalálhatók a kulturális és sportolási lehetőségek mellett a találkozást és tematikus időtöltést biztosító klubhelyiségek, az egyéni támogatást biztosító ifjúsági tanácsadó és információs irodák, valamint kifejezetten a demokratikus részvételt és a felelős állampolgári attitűdöt fejlesztő települési/kerületi diákönkormányzatok, diákparlamentek is.

Az adatfelvétel során a válaszadóknak arra is lehetőségük nyílt, hogy megítéljék ezeknek az intézményeknek és szolgáltatásoknak a szükségszerűségét, az erre való igényüket is.

Az alábbi diagram e két kérdés együttes válaszait foglalja össze országos viszonylatban:

29. ábra: Fiataloknak (is) elérhető intézmények, szolgáltatások elérhetősége, illetve szükségessége (N=2000), százalék (Forrás: Magyar Ifjúság 2020, Az Ön számára elérhető közelségben vannak-e olyan intézmények, szolgáltatások, amik a fiatalok számára (is) kínálnak különböző lehetőségeket? Van-e Ön által elérhető közelségben...? És inkább szükség van vagy inkább nincs szükség Ön szerint...?)

Az országos adatokat elemezve látható, hogy a sportolási lehetőségek (77 százalék), illetve a közművelődés színterei (76 százalék) állnak leginkább a fiatalok rendelkezésére, habár a válaszadók közel negyede arról számolt be, hogy nincs elérhető közelségében efféle lehetőség, ugyanakkor a válaszadók 80, illetve 82 százaléka véli úgy, hogy szükség van ezekre az intézményekre és szolgáltatásokra.

A szabadidő közös eltöltésére szolgáló klubhelyiségek a fiatalok alig több, mint fele (55 százalék) számára érhetőek el, holott több, mint háromnegyedük (78 százalék) igényelné egy olyan tartózkodási hely meglétét, ahol barátaival minőségi időt tölthet.

Kifejezetten a fiataloknak szolgáltatást nyújtó tanácsadó és információs irodák országos szinten csak mérsékelten állnak rendelkezésre (41 százalék), habár a megkérdezettek közel háromnegyede (71 százalék) szerint hasznos lenne a közelségükben ilyen típusú szolgáltatás.

Az ifjúsági információs és tanácsadó irodák támogatást nyújtanak a fiatalok társadalmi beilleszkedéséhez és integrációjukhoz. Ennek megvalósítása érdekében információs szolgáltató rendszert, mentálhigiénés tanácsadásokat, prevenciós programokat és a szabadidő hasznos eltöltését lehetővé tevő szolgáltatásokat kínálnak. Az információs szolgáltatók körében közérdekű információk, kulturális-szabadidős programok, tanfolyamok, képzések, szociális információk érhetőek el az irodákban. Mentálhigiénés szaktanácsadás, egyéni segítségnyújtás keretében életvezetési tanácsadás, önismereti csoportok,

egészséges életmód tanácsadás, párcapcsolati tanácsadás, pályaválasztási, munkavállalási tanácsadás, diáktanácsadás érhető el, míg ifjúsági klubok, alkotókörök számára biztosítanak helyszínt, valamint fiataloknak szóló programokat, rendezvényeket is biztosítanak.

Az ifjúsági információs és tanácsadó irodák az élet számos területén biztosítanak tehát a fiatalok számára komplex és személyre szabott szolgáltatásokat felnőtté válásuk és sikeres életvezetésük támogatása érdekében.

A tanácsadó irodáknál is kisebb mértékben érhetőek el a fiatalok számára a települési/kerületi diákönkormányzatok vagy diákparlamentek, melyek fő célja a települési/kerületi diákok közösségi képviselete.

Országos szinten a fiatalok csupán 38 százaléka számolt be arról, hogy van ismerete a közelében működő diákönkormányzatról, míg 65 százalékuk tartaná szükségesnek ezen képviseleti fórumok rendelkezésre állását.

Egyre nagyobb teret nyernek az esport központok, melyek egyszerre kínálnak lehetőséget az online térben történő együttműködésre és a személyes találkozásra. Csupán a válaszadók 26 százaléka közelében vannak ilyen helyszínek, habár a fiatalok több, mint fele (58 százalék) hasznosnak tartaná, ha a közelében is lenne ilyen típusú szabadidőeltöltési lehetőség.

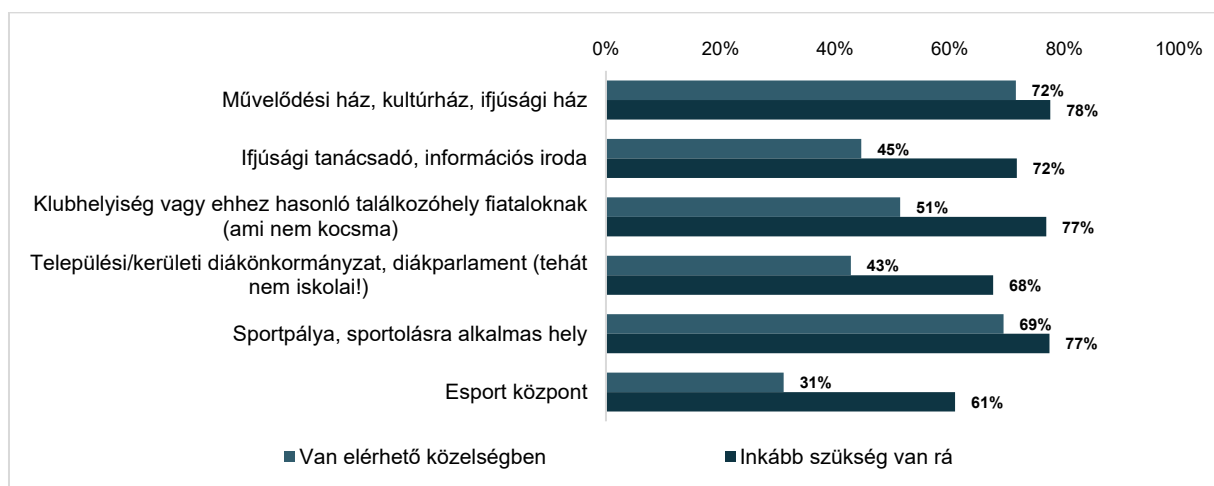
A közép-magyarországi adatokat vizsgálva azt látjuk, hogy az országos átlaghoz képest vegyes elérhetőségek tapasztalhatók.

Művelődési ház, ifjúsági ház, illetve sportolásra alkalmas hely a felmérésbe vont közép-magyarországi fiatalok 72, illetve 69 százalékának közelében érhető el, ami a sportolási lehetőségek tekintetében elmarad az országos átlagtól (77 százalék). Klubhelyiség valamivel több, mint a felük (51 százalék) környezetében található. Ennek szükségessége hasonló mértékben merül fel körükben (77 százalék), mint országos átlagban (78 százalék).

Települési diákönkormányzat a válaszadók 43 százalékának közelében működik (az országos átlag 38 százalék), habár több, mint kétharmaduk (68 százalék) gondolja úgy, hogy szükség lenne a diákok települési/kerületi szintű képviseletére.

Az országos átlagot (41 százalék) szintén meghaladja az ifjúsági információs és tanácsadó irodák elérhetősége (45 százalék), s ezzel egyidejűleg az erre a szolgáltatásra való igény az országos átlaggal megegyező (72 százalék). Esport központ a közép-magyarországi fiatalok 31 százaléka számára van elérhető közelségben, ami az országos átlagnál jobb elérhetőséget jelez.

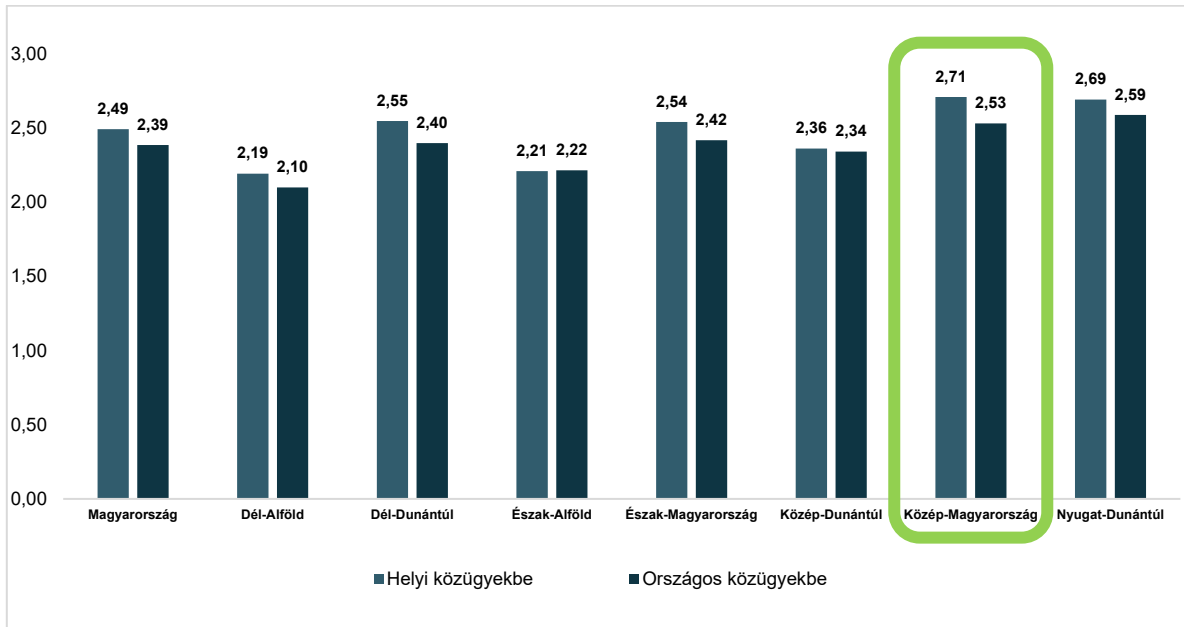
30. ábra: Fiataloknak (is) elérhető intézmények, szolgáltatások elérhetősége, illetve szükségessége (N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=613, százalék) (Forrás: Magyar Ifjúság 2020, Az Ön számára elérhető közelségben vannak-e olyan intézmények, szolgáltatások, amik a fiatalok számára (is) kínálnak különböző lehetőségeket? Van-e Ön által elérhető közelségben...? És inkább szükség van vagy inkább nincs szükség Ön szerint...?)

Ahogy az az országos és regionális adatokból is jól látható, a fiataloknak csak korlátozott mértékben van lehetőségük szervezett keretek között beleszólni a helyi közügyekbe, hiszen települési/kerületi szintű diákönkormányzat működéséről csupán a fiatalok 43 százalékának van ismerete.

A 2020-as ifjúságkutatás keretében arra is lehetőség nyílt, hogy megismerjük a fiatalok véleményét korosztályuk helyi, illetve országos közügyekre gyakorolt hatásának megítéléséről.

31. ábra: Fiatalok beleszólási lehetősége a közügyekben (N=2000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=613), átlag a kérdésekre adott skálaválaszok alapján, ahol az 1=egyáltalán nincs lehetőségük, 5=nagyon sok lehetőségük van (Forrás: Magyar Ifjúság 2020, Ön szerint mennyi lehetőségük van a fiataloknak beleszólni a helyi közügyekbe? És mennyi lehetőségük van a fiataloknak beleszólni az országos közügyekbe?)

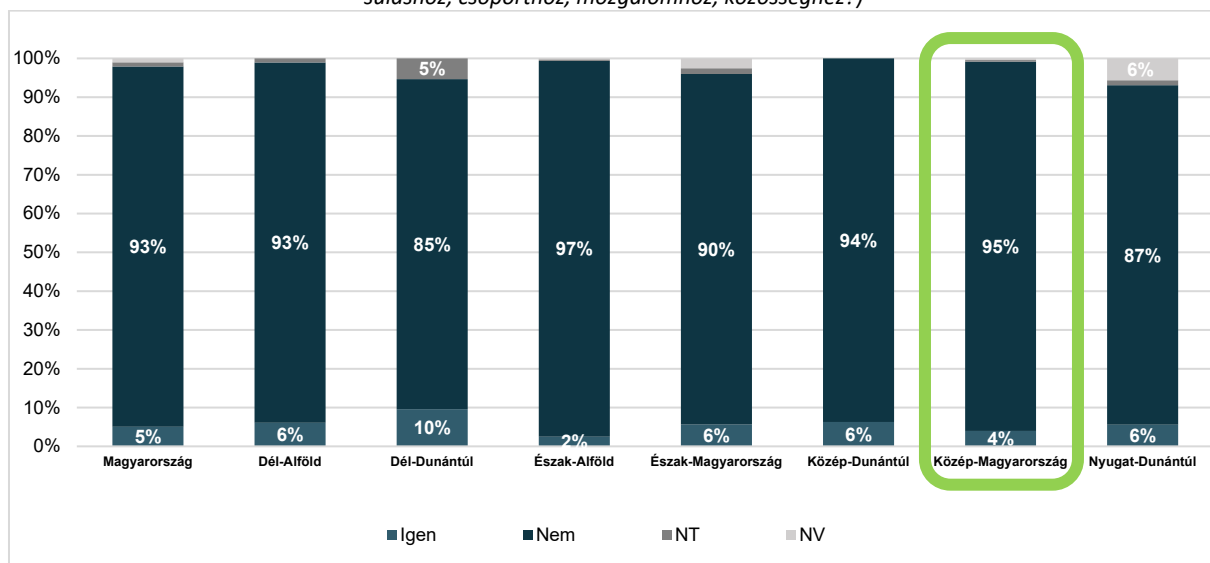
A közép-magyarországi fiatalok az országos átlaghoz, illetve a többi régióhoz képest némileg optimistábbak a tekintetben, hogy a helyi közügyek alakulásában a fiataloknak is van némi beleszólása: az átlagérték 2,71, míg az országos átlag 2,49. A válaszok megoszlásából azonban az is kiolvasható, hogy a fiatalok alapvetően úgy gondolják, hogy korosztályuknak nincs jelentős ráhatása a helyi közügyek alakulására. Ennél némileg pesszimistább a vélekedésük az országos szintű közügyek befolyásolása tekintetében, hiszen sem a közép-magyarországi 2,53, sem pedig az országos 2,39-os átlagérték nem azt sugallják, hogy a fiatalok önmagukra, mint a jövőjüket is jelentősen befolyásoló közügyek alakítóira tekintenek.

A 2020-as adatfelvétel során egy 2000 fős mintán azt is vizsgálták a kutatók, hogy milyen civil társadalmi aktivitást mutatnak a fiatalok. A felmérésben arra a kérdésre kellett a fiataloknak válaszolniuk, hogy az elmúlt év során részt vettek-e valamilyen egyesület, alapítvány, önkéntes társulás, csoport, mozgalom, közösség életében?

Az alábbi diagrammon összefoglalt adatok alapján megállapítható, hogy a közép-magyarországi válaszadók az országos átlagnál minimálisan kisebb mértékű közösségi aktivitást mutatnak, hiszen csupán 4 százalékuk számolt be arról, hogy az elmúlt egy év során részt vett civil közösségek munkájában. Ez az országos átlaghoz képest (5 százalék) is valamelyest kedvezőtlenebb. Mindez azt jelenti, hogy a civil társadalmi élet csekély mértékben van jelen a fiatalok életében.

32. ábra: Fiatalok közösségi részvétele (N=2000, N_{KÖZÉP-MAGYARORSZÁG}=620), százalék

(Forrás: Magyar Ifjúság 2020, Kapcsolódott-e az elmúlt egy év során valamilyen egyesülethez, alapítványhoz, önkéntes társuláshoz, csoporthoz, mozgalomhoz, közösséghez?)

Települési ifjúsági stratégia létrehozását támogató program

Az EFOP-1.2.3-VEKOP-15-2015-00001 – Komplex ifjúsági fejlesztések – új nemzedék újratöltve c. projekt keretein belül az Erzsébet Ifjúsági Alap tevékenységeinek jelentős része közvetlenül azt a célt szolgálta, hogy támogassa a településeket azon törekvésében, hogy a helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény által megfogalmazott kötelező ifjúsági feladatellátása a településen élő, tanuló, dolgozó fiatalok valós igényein, élethelyzetének javításán alapuljon, támogassa a fiatalok helyi aktív szerepvállalását, a település iránti kötődés erősítését.

Országos szakmai eseményeink lehetőséget teremtettek arra, hogy a települési szintű feladatellátásban érintett és érdekelt szereplők megismerkedjenek a kormányzat ifjúságügyi intézkedéseivel, reflektáljanak azokra, valamint információt, tapasztalatot gyűjtsenek más települések helyi gyakorlatáról, eredményeiről, tájékozódjanak a fiatalokat érintő támogatási lehetőségekről, új módszerekkel ismerkedjenek meg. Ezek az alkalmak egyfajta muníciónként szolgáltak a helyi fejlesztésekhez, elképzelésekhez. A térségi szintű mentorálási szolgáltatás viszont kifejezetten a helyi sajátosságokra és erőforrásokra építkezve nyújtott gyakorlati támogatást. Ennek a szolgáltatásnak a középpontjában a megyei, később régiós ifjúságszakmai mentorok álltak, akiknek eszköztára tartalmazta összességében a projekt szakmai szolgáltatásait: egyrészt az országosan gyűjtött jó gyakorlatok táráát, a projekt képzési szolgáltatásait, szakmai látogatások biztosítását, szakértői adatbázist, másrészt a szakmai-módszertani tudást ahhoz, hogy a különböző helyi adottságokra és igényekre reagáljanak.

A települési ifjúsági munka támogatásának részeként számos konkrét mentorálás történt az önkormányzatok felkérésére, aminek eredményeként újult meg, vagy került felülvizsgálatra a korábbi ifjúságügyi stratégiai dokumentum vagy intézkedési terv. Többségében azonban indirekt módon is hozott jelentős eredményt egy-egy településen a mentorálási tevékenység, mint például települési szintű ifjúsági érdekképviselő létrejötte, megújulása, közösségi tér, vagy klub kialakítása, illetve szakmai fórumok szervezése. Az ifjúságszakmai mentorok azáltal, hogy szakmai találkozókát szerveztek vagy ezeken részt vettek, megismerték a helyi szereplők igényeit közvetlenül tudtak ezekre reflektálni és célzott támogatást tudtak biztosítani, elindítva egy hosszabb távú fejlesztési folyamatot, amelyet lehetőség szerint végig is kísértek.

A 2020. december és 2022. november között megvalósult támogatási program keretében az ERIFA

települési szintű ifjúsági stratégiai dokumentum készítéséhez nyújtott módszertani támogatást a programban résztvevő települések számára. A támogatásra – pályázat formájában - települési önkormányzatok jelentkezhetek azzal a céllal, hogy az ERIFA által nyújtott kutatás-módszertani és/vagy ifjúság-szakmai módszertani támogatás segítségével megalkossák (vagy felülvizsgálják) azokat a helyi szintű dokumentumokat, amelyek hosszú- vagy rövidtávon meghatározzák a településen élő, tanuló, dolgozó fiatalok élethelyzetének fejlesztését szolgáló intézkedéseket, irányelveket.

A támogatási programban közel 40 települési önkormányzat vett részt, amelyek szinte kivétel nélkül mind az ifjúság-szakmai, mind a kutatás-módszertani támogatást igénybe vették. Az együttműködő települések mind méretükben, mind földrajzi elhelyezkedésükben nagyon színes csoportot alkottak: megyei jogú városok és fővárosi kerületek éppúgy megtalálhatóak közöttük, mint a néhány száz fős kistelepülések, többségük azonban közepes méretű városi rangú település. A települések jelentősen különböztek egymástól az ifjúsági munka helyi beágyazottsága tekintetében is, ugyanakkor a programban való részvételre motivációjukat jellemzően a fiatalok támogatása iránti elkötelezettség és a fiatalok élethelyzetére hatással lévő, helyi szinten megoldandó kihívásokhoz való eszközök, módszerek keresése adta. A felhívás lehetőséget biztosított nem csak települési, de térségi szintű együttműködés keretében is pályázni, mely keretében két támogatási program valósult meg.

A stratégiaalkotás folyamatát segítő szolgáltatásunk során települési ifjúsági helyzetképeket feltáró helyzetelemzéseket végeztünk, melynek célja a településen élő fiatalok mind szélesebb körű megszólítását követően, a valós igényekre reflektáló ifjúsági stratégiák megalkotásának támogatása volt. A támogatásban résztvevő településeken zajló kutatások egyrészt a másodelemzés módszerével készültek a települési ifjúsági munka környezetét alkotó legfontosabb társadalmi folyamatok, adottságok bemutatásának céljával; másrészt primer kutatási eszközökkel a stratégiai tervezésbe bekapcsolódott fiatalok véleményének összegzése alapján. A településekkel közösen került meghatározásra, hogy az adott településen milyen kutatási elemek a legcélravezetőbbek. Voltak települések, ahol egyéni, páros és csoportos interjúk és fókuszcsoportos beszélgetések segítségével ismertük meg a célcsoport véleményét, a települések döntő részében azonban a kérdőív volt a legalkalmasabb a vélemények összegyűjtésére és a fiatalok megszólítására. A helyzetfelmérés során összesen 31 településen zajlott kérdőíves felmérés, ebből 4 helyen papíros alapon, 27 helyen online formában.

A strukturált párbeszéd folyamathoz hasonlóan a kérdőíveknek nem a reprezentativitás volt a célja, hanem az ifjúsági célcsoport tagjainak minél szélesebb bevonása a tervezési folyamatba. A fókuszba olyan, a szereplők számára kulcsfontosságú témakörök kerültek, mint a fiatalok kötődése a településhez, közösségi aktivitások és motivációk, hiányzó ifjúsági programok, szolgáltatások. Ahogyan a településméret is nagy szóródást mutat, a kérdőívekkel elért fiatalok száma is széles skálán mozgott: volt, olyan kistelepülés, ahol 34 fiatal sikerült bevonni, míg volt olyan megyeszékhely, ahol 1790 fiatal mondta el véleményét a helyi ifjúsági lehetőségekről.

A helyzetképre épülő stratégiaalkotás folyamatát olyan folyamatos mentori tevékenység egészítette ki, amelyek a fiatalok elérését és bevonását, a helyi szakmai érintettek együttműködését, vagy a helyzetelemzésen alapuló célok és intézkedések megfogalmazását tették könnyebbé. Az ifjúsági stratégiák tervezése során meghatározásra kerültek a célok megvalósítását mérni hivatott indikátorok és azok monitoring rendszere, valamint az intézkedéseket tartalmazó cselekvési terv(ek) is.

Felhasznált irodalom:

- Fazekas, Anna és Nagy, Ádám (2016) Kilátástalanság? A fiatalok legégetőbb problémái. MAGISZTER (CSÍKSZEREDA) (4). pp. 5-19. ISSN 1583-6436
- Magyar Fiatalok 2020 – Kérdések és válaszok – fiatalokról, fiataloktól https://tarsadalomkutato.hu/wp-content/uploads/2021/07/magyar_ifjusag_2020_web-v%C3%9Ag.pdf (letöltés ideje: 2022. szeptember 9.)

KÖZÉP-
MAGYARORSZÁGI
REGIONÁLIS IFJÚSÁGI
HELYZETKÉP